

Ekim

Dersleri

Lev Troçki

İçindekiler

- 1- Ekimi İncelemek Gerek**
- 2- Proletarya ve Köylülüğün Demokratik Diktatörlüğü: Şubat ve Ekim**
- 3- Savaşa Savaş ve Ulusal Savunmacılık**
- 4- Nisan Konferansı**
- 5- Temmuz Günleri-Kornilov Ayaklanması-Demokratik Konferans-Önparlamento**
- 6- Ekim Devrimi Etrafında**
- 7- Ekim Ayaklanması ve Sovyet Yasallığı**
- 8- Proletarya Devriminde Sovyetler ve Parti**
- 9- Bu Kitapla İlgili Olarak**

Ekimi İncelemek Gerek

Ekim Devrimi'nde talihli idik, ancak yazınımızda Ekim Devrimi o kadar talihli olmadı. Ekim Devrimi'nin genel bir tablosunu çıkararak siyasal ve örgütsel açıdan belli başlı anlarının altını çizen bir tek esere dahi sahip değiliz henüz. Dahası, devrimin hazırlığı veya devrimin kendisine ilişkin ve bunun çeşitli yönlerini niteleyen malzemeler de henüz yayımlanmış değil. Partinin ve Devrimin Ekim öncesi ve sonrası tarihine ilişkin bir dizi belge ve malzeme yayımlıyoruz. Ancak, Ekim'in kendisine çok daha az önem veriyoruz. Devrimi başardıktan sonra, sanki onu bir daha tekrarlamamıza gerek olmadığına karar vermişiz; Ekim'in incelenmesinden ve hazırlanışından acil görevler ve gelecekteki düzenlemeler için doğrudan bir yarar beklemiyoruz sanki.

Ne var ki, böyle bir değerlendirme, kısmen bilinçsizce de olsa tümü ile yanlış olmakla kalmayıp, daha da ötesinde darkafalı milliyetçi bir niteliğe de sahiptir. Ekim Devrimi deneyimini tekrarlamak zorunda olmayışımız bu deneyden öğreneceğimiz birşey olmadığı anlamına gelmez. Enternasyonal'in sadece bir parçasıyız; diğer ülkelerin proletaryası halen kendi Ekim sorununu çözmek zorundadır. Ve geçtiğimiz son yıllarda da Batı'nın en ileri komünist partilerinin deneylerimizi özümsemek şöyle dursun, onları olgular düzeyinde dahi tanımadıklarına dair yeterli ikna edici belirtilere sahibiz.

Elbette Ekim'i incelemenin, hatta Ekim'e değin malzemeleri incelemenin, eski görüş ayrılıklarını yeniden gündeme getirmeksizin mümkün olmadığı söylenebilir. Ancak soruna böyle yaklaşmak, fazla büyük bir sefillik olur. 1917'deki görüş ayrılıkları tabii ki son derece derin ve tesadüfi olmaktan uzaktılar. Ama, dün yanılmış olanlara karşı bugün bunu bir mücadele silahı olarak kullanmak fazlasıyla bayağı bir yöntem olurdu. Ne var ki, basit kişisel kaygılar dolayısıyla uluslararası bir öneme sahip olan Ekim Devrimi'nin temel sorunlarını suskunlukla geçiştirmek daha büyük bir yanlış olurdu.

Geçtiğimiz yıl, Bulgaristan'da iki ağır yenilgiye uğradık: Önce BKP kadercı doktriner kaygılardan kalkınarak devrimci bir eylem için olağanüstü elverişli bir dönemi kaçırdı. (Stankof'un Haziran darbesinden sonra köylü ayaklanmaları); daha sonra hatasını onarmaya çalışarak siyasal ve örgütsel öncüllerini hazırlamaksızın parti Eylül ayaklanmasına girişti. Bulgar devrimi Alman devrimine bir giriş olmalıydı. Ne yazık ki bu felaketli girişi Almanya'da çok daha beter bir gelişme izledi. Geçtiğimiz yılın ikinci yarısında bu ülkede dünya çapında tarihi bir öneme sahip olağanüstü devrimci bir durumun nasıl kaçırılacağına klasik bir gösterisini izledik. Bulgar ve Alman deneyimleri de yeterince bütünsel ve somut bir değerlendirmeye tabi tutulmadılar. Bu satırların yazarı, Almanyada'ki olayların akışının şemasını geçen yıl geliştirdi. (Bkz. "**Doğu ve Batı**" adlı kitapçıkta **Bir Dönüm Noktası ve Geçtiğimiz Aşama** bölümleri). O tarihten bu yana olup biten herşey bu şemayı doğrulamıştır, kimse de başka bir açıklama getirmeye yeltenmemiştir. Ancak bizim için bir şema yeterli değildir, bize Almanya olaylarının gelişimini tüm verileriyle sergileyen eksiksiz bir tablo, bu üzücü yenilginin nedenlerini açığa çıkaran bir tablo gereklidir.

Ancak, daha henüz Ekim Devrimi'nin taktik ve siyasal tablosunu sergileyememişken, Bulgaristan ve Almanya olaylarının analizini düşünmek dahi güçtür. Daha henüz ne yaptığımızı ve nasıl yaptığımızı tam olarak algılayabilmiş dahi değiliz. Ekim'den sonra Avrupa'daki olayların kendiliğinden büyük bir hızla gelişeceğini ve bize Ekim derslerini teorik olarak özümseme vaktini dahi bırakmayacağı sanılıyordu. Ancak, onu yönetecek yetenekte bir parti olmaksızın proleter devriminin imkansızlığı açığa çıkmıştır. Proletarya kendiliğinden bir ayaklanma ile iktidarı ele geçiremez. Almanya gibi son derece sanayileşmiş ve yüksek bir kültüre sahip bir ülkede dahi, emekçilerin kendiliğinden ayaklanması (Kasım 1918) ancak iktidarı burjuvazinin eline teslim etmekten öteye geçememiştir. Proletarya mülk sahibi sınıfın elinden gasbedilmiş olan iktidarı eline geçirebilir. Ancak proletarya için hiçbir şey partinin yerine geçemez. Komünist partilerinin

örgütlenme süreci ("kitleler için mücadele", "birleşik cephe" vs.) gerçek anlamıyla ancak 1921'in ortalarında başlar. Ekim görevleri uzaklara gerilerken, Ekim'in incelenmesi de ikinci plana atılır. Geçtiğimiz yıl bizi tekrardan proleter devriminin görevleriyle karşı karşıya getirdi. Tüm dökümanları toplamak, tüm malzemeyi yayımlamak ve onları incelemeye başlamak için zaman gelmiştir.

Elbette biliyoruz ki her halk, her sınıf ve hatta her parti öncelikle kendi deneyimlerinden ders alır. Ancak bu, diğer ülkelerin, sınıfların ve partilerin deneylerinin de fazla önem taşımadığı anlamına gelmez kesinlikle. Büyük Fransız Devrimi'ni, 1848 Devrimi'ni ve Paris Komünü'nü incelemeseydik, 1905 deneyimine sahip olduğumuz halde Ekim Devrimi'ni hiçbir zaman gerçekleştiremezdik: gerçekten de bu deneyimi geçmiş devrimlerin derslerine dayanarak ve onların tarihi çizgisini sürdürerek gerçekleştirdik. Tüm karşı devrim dönemi 1905 deneyinin incelenmesiyle doluydu. Ancak muzaffer 1917 Devrimi'nin incelenmesi açısından 1905 için yaptığımız onda birini dahi gerçekleştirmiş değiliz. Elbette ki, bir gericilik döneminde veya sürgünde yaşamıyoruz. Ne var ki bugün elimizdeki olanaklar ve güçler bu acılı yıllara kıyaslanmayacak kadar çoktur. Partide ve tüm Enternasyonal'de Ekim Devrimi'nin incelenmesini gündeme almak gerek. Tüm partimiz, özellikle de gençlik örgütü, geçmişimizin tartışmasız bir sınavını sağlayan ve bize geniş gelecek perspektifleri açan Ekim deneyimini titizlikle incelemelidir. Geçen yılki Alman dersi, sadece ciddi bir hatırlatma değil aynı zamanda tehditkar bir ihtar da.

Ekim Devrimi'nin gelişiminin en ayrıntılı biçimi ile dahi özümsemesinin Alman partimiz için bir zafer garantisi oluşturamayacağı rahatlıkla söylenebilir elbette. Ama bu tür bir akıl yürütme bizi hiçbir yere götürmez. Tabii ki, başka ülkelerde de zafere ulaşmak için sadece Ekim Devrimi'ni incelemekle yetinmek yeterli değildir; ancak devrimin yöntemlerini ve yasalarının kavrayışına dayanan kararlı ve uyanık bir parti yönetimi hariç, devrimin tüm öncüllerinin var olduğu durumlarla da karşı karşıya kalınabilir. Geçen yıl Almanya'daki durum da işte tam buydu. Bu durum başka ülkelerde de tekrarlanabilir. Oysa, proleter devriminin yasaları ve yöntemlerinin incelenmesi için bugüne kadar Ekim Devrimi'mizden daha önemli bir kaynak da yoktur. Tüm ayrıntılarıyla eleştirel bir biçimde Ekim Devrimi'mizin tarihini incelemeyen avrupalı komünist partilerinin önderleri, son emperyalist savaşın stratejik, taktik ve teknik deneylerini incelemeksizin kendini yeni savaşlara hazırlayan bir öndere benzerler. Bu tür bir önder ordularını baştan yenilgiye mahkum etmiş demektir.

Parti proleter devriminin temel aracıdır. Bir yıllık deneyimimiz (Şubat 1917; Şubat 1918) ve ek olarak Finlandiya, Macaristan, İtalya, Bulgaristan ve Almanya deneyleri, devrimci hazırlık çalışmaları döneminden doğrudan iktidarı fethetme mücadelesine geçişte parti içinde bir krizin patlak vermesinin kaçınılmazlığını neredeyse yasalastırmamıza olanak tanırlar. Parti içindeki krizler genellikle her önemli dönemde ortaya çıkarlar, bu dönemecin öncülü veya sonucu olarak. Bunun nedeni ise partinin her gelişim döneminin kendine özgü nitelikleri olmasında ve her birinin ayrı alışkanlık ve belirlenmiş çalışma yöntemleri gerektirmesidir. Önemli bir taktik dönüşüm, bu alışkanlıklar ve yöntemlerle şu veya bu oranda bir kopuşu gerektirir: Krizlerin ve uyuşmazlıkların doğrudan kaynağı işte burdadır, Lenin, Temmuz 1911'de şöyle der: "Tarihin ani bir döneminde, ileri partilerin dahi şu veya bu oranda uzun bir dönem yeni duruma ayak uyduramamalarına, güne kadar doğru olsalar da -ki bu da tarihi dönemecin anılığı oranında "birden" olur- tüm anlamını yitirmiş sloganları tekrarladıklarına çok sık rastlanır." Burda bir tehlike yatar: Eğer dönüşüm çok ani veya çok beklenmedik olduysa ve bir önceki dönemde partinin yönetici organlarında fazlasıyla uyuşukluk ve tutuculuk birikti ise, parti yıllardır hatta on yıllardır hazırlandığı en önemli anda yönlendirmesini gerçekleştirmekten aciz hale gelir. Parti krizin etkisi altında kıvrınır ve hareketi amaçsız bir biçimde gerçekleştirerek yenilgiye gider.

Devrimci bir parti, diğer politik güçlerin baskısı altındadır. Gelişiminin her döneminde bunlara direnme ve bunları itme yöntemlerini geliştirir. İç gruplaşmalar ve sürtüşmeler içererek taktik dönemeçlerde direnme gücü azalır. Bu da, taktik dönemecin gereklerinin doğurduğu parti içi gruplaşmaların büyük oranda gelişip çeşitli sınıfsal eğilimlerin temeli haline dönüşme olanağını sürekli olarak yaratır. Daha basit bir ifade ile, sınıfının tarihi gereklerine koşut bir şekilde gelişmeyen bir parti, başka sınıfların dolaylı bir aracı haline gelir veya gelme ihtimalini taşır.

Yukardaki saptamamız, her önemli taktik dönüşüm için geçerli olduğu oranda, büyük stratejik dönüşümler için daha da geçerlidir. Savaş bilimi ile bir benzerlik kuracak olursak siyasette taktikten kastettiğimiz tek tek hareketler yönetme sanatıdır; stratejiden kastımız ise yenme, yani iktidarı ele geçirme sanatıdır. Savaştan önce İkinci Enternasyonal döneminde genellikle böyle bir ayırım gözetmiyor, sosyal demokrat taktik kavramı ile yetiniyorduk. Ve bu da bir tesadüfün ürünü değildi: Sosyal demokrasinin bir palamenter, bir sendikal, yerel, korporatif taktikleri mevcuttu. Tüm güçlerin ve kaynakların, düşmana karşı zaferi elde etmek üzere, tüm silahların birleşimi sorunu ikinci Enternasyonal döneminde gündeme gelmiyordu. Çünkü o, pratik olarak iktidar için mücadele görevine sahip gelmiyordu. 1905 devrimi uzun bir aralıktan sonra temel sorunları, proleter mücadelenin stratejik sorunlarını yeniden gündeme getirdi. Böylece, Rus devrimci sosyal demokratlarına, yani Bolşeviklere muazzam avantajlar sağlamış oldu. Devrimci stratejinin büyük çağı 1917'de başladı. Önce Rusya, daha sonra tüm Avrupa için. Strateji tabii ki taktiğe başvurulmasını engellemiyor: parlamenter faaliyet vs. görtüş açımızın dışına çıkmazlar. Ancak artık iktidar için birleşik mücadeleye bağımlı yöntemler haline gelerek başka bir öneme sahip olurlar. Taktik, stratejiye bağımlıdır.

Taktik dönüşümler genellikle parti içi sürtüşmelere sebep oluyorsa, stratejik dönüşümler de doğaldır ki çok daha derin sarsıntılara neden olurlar. Oysa en keskin dönüşüm proletarya partisinin hazırlık, propaganda, örgütlenme ve ajitasyon döneminden burjuvaziye karşı silahlı ayaklanma ve iktidar için doğrudan müdahale dönemine geçiş anıdır. Parti içinde varolan tüm kararsız, kuşkucu, uzlaşmacı, teslimiyetçi öğeler ayaklanmaya karşı çıkar, muhalefetine kılıf olacak teorik formüller arar ve bu formülleri de daha dün hasımları konumundaki oportünistlerde hazır bulur. Daha birçok defalar bu olguyu gözlemlemek durumunda kalacağız.

Şubat'tan Ekim'e giden dönemde kitleler içinde yaygın bir ajitasyon, örgütlenme çalışması yürüten parti, karar verici savaşta kullanacağı silahlarını son bir kez gözden geçirip seçti. Ekim ve daha sonrasında bu silahın değeri geniş çaplı bir hareketle sınıandı. Genel olarak devrim üzerine ve özel olarak Rus devrimi üzerine varolan çeşitli görüşleri incelemekle uğraşıp 1917 deneyimini geliştirmek siyasetin marksist bir analizi yerine kısır bir skolastiklikle uğraşmak olur. Bu çeşitli yüzme yöntemlerinin yararları üzerine saatlerce tartıştıkları halde yüzücüler tarafından bu yöntemlerin uygulanmakta olduğu havuza bakmayı inatla reddeden insanlar gibi davranmak olur. Devrim üzerine görüşler, bu devrim sırasındaki uygulamalarının incelenmesinden daha iyi bir şekilde sınıanamaz. Aynı şekilde yüzme yöntemlerinin en iyi sınılanması da yüzücünün suya atılması ile gerçekleştirilir.

Proletarya ve Köylülüğünün Demokratik Diktatörlüğü: Şubat ve Ekim

Gelişimi ve sonuçları itibariyle Ekim devrimi, Rus sosyal demokrat çevrelerde (öncelikle de Emeğin Kurtuluşu Grubu'nda) oldukça yaygın olan ve en gelişkin örneğini Menşevikler'de bulan marksizmin skolastik taklidine korkunç bir darbe indirdi. Bu sahte marksizm esas olarak Marks'ın *"ileri iilkeler geri iilkelere kendi gelecek gelişmelerinin görüntüsünü verirler"* şeklindeki şarlı ve sınırlı görüşlerini mutlak, tarih üstü bir kanuna dönüştürüp, işçi sınıfının partisinin taktiğini bunun üzerine inşa etmeye kalkışmaktan ibaretti. Böyle bir teori ile henüz ekonomik olarak daha gelişkin

lkeler yolu amadıka ve bir nevi örnek olmadıkça rus proletaryası için iktidar mücadelesi doğal olarak söz konusu olamazdı. Her geri ülkenin ileri ülkelerin tarihinde kendi geleceğinin bazı öğelerini bulabileceği kuşkusuzdur, ancak olayların akışının genel bir tekrarı söz konusu olamaz. Tam tersine, kapitalist ekonomi evrensel bir nitelik kazandıkça geri öğelerle kapitalizmin en modern öğelerinin içiçe geçtiği geri ülkelerin gelişimi özel bir nitelik kazanmaktadır. Köylü Savaşları'na yazdığı nszde Engels şöyle yazıyordu: *"Belli bir aşamada -ki bu her yerde mutlaka aynı zamanda veya aynı gelişim derecesinde olmayacaktır- burjuvazi yol arkadaşı proletaryanın onu geçmekte olduğunun farkına varır."* Tarihi gelişim rus burjuvazisini herhangi bir burjuvaziden çok daha erken ve bütünsel bir şekilde bu saptamayı yapmaya zorladı. Daha henüz 1905'in eşiğinde Lenin, rus devrimin özel niteliğini proletaryanın ve köylülüğün demokratik diktatörlüğü formülünde belirlenmişti. Kendi başına bu formül olayların ilerdeki akışını kanıtladığı gibi, olsa olsa proletaryanın köylülüğe dayanan sosyalist diktatörlüğüne doğru bir aşama olarak önem sahibi olabilirdi. Tümü ile devrimci, alabildiğine dinamik, Lenin'in meseleyi koyuşu Menşeviklerin şeması ile tam bir çelişki halindeydi. Çünkü Menşeviklerin şemasına göre Rusya ancak ileri ülkelerin tarihini tekrarlayacaktı, yani burjuvazi iktidarda, sosyal demokrasi muhalefette kalacaktı. Ancak partimizin bazı kesimleri Lenin'in formülünde diktatörlük değil demokratik kelimesini vurgulayıp onu sosyalist kelimesi ile atıştırıyorlardı. Bu da geri kalmış bir ülke olan Rusya'da tek olası devrimin demokratik devrim olduğu anlamına geliyordu. Sosyalist devrim batıdan başlamalıydı. Biz sosyalizm yoluna ancak İngiltere'nin, Fransa'nın ve Almanya'nın izinden gidebilirdik. Ancak bu bakış açısı ister istemez Menşevizme doğru kayıyordu, ki bu da 1917'de devrimin görevleri artık birer öngörü sorunu olarak değil eylem sorunu olarak ortaya çıktıkları da iyice açığa çıkmıştır.

Devrim koşullarında (erken olarak addedilen) sosyalizme karşı demokrasiyi sonuna kadar gerçekleştirmeye kalkışmak, siyasi olarak proleter tavırdan küçük burjuva tavra sapmak ve ulusal devrimin sol kanadına geçmek anlamına geliyordu.

Tek başıa değerlendirildiğinde şubat Devrimi bir burjuva devrimiydi. Ancak bir burjuva devrimi olarak çok geç kalmıştı ve kendi içinde hiçbir kararlılık öğesi taşımıyordu. Derhal ikili iktidar ile kendini açığa vuran derin çelişkilerle parçalanmıştı. Bu nedenle de ya proleter devrimine doğrudan bir giriş haline dönüşecekti -ki olan da bu oldu- ya da Rusya'yı bir yarismrge haline getirecek bir burjuva oligarşisi haline dnştrecekti. Daha sonraları şubat Devrimi'ni takip eden dönemi ya bir demokratik devrimin pekişme, gelişme ya da tamamlanma ya da onu proleter devrimin hazırlık dönemi olarak değerlendirecektik. Bu ilk görüşü sadece Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler değil, bazı Bolşevik nderler de paylaşıyordu. Ama bunların Menşevikler ve Sosyal-Devrimcilerden farkı, demokratik devrimi mümkün olduğu kadar sola itmeye abalamalarıydı. Ne var ki özünde yöntemleri aynıydı: Yönetimdeki burjuvazi üzerinde burjuva demokratik rejimin sınırlarını aşmayan bir baskı uygulamak. Eğer bir siyasi çizgi kazansaydı, devrimin gelişimi tmtyle partimizin dışında gerçekleşecek ve sonunda parti tarafından yönlendirilmeyen bir işçi köylü kitlesi ayaklanmasıyla karşı karşıya kalacaktık. Başka bir deyişle, çok daha geniş lekli Temmuz Günleri, yani bir felaket yaşayacaktık.

Açıktır ki böyle bir felaketin doğrudan sonucu, partinin imhası olacaktı. Bu da, o dönem varolan görüş ayrılıklarının derinliğini sergiler.

Devrimin ilk döneminde Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin etkinlikleri pek tabii rastlantı değildi. Bu esas itibari ile başta köylü kitleleri olmak üzere Rus toplumu içinde küçük burjuvazinin nüfus bakımından üstünlüğünü ve devrimin henüz olgunlaşmamış niteliğini yansıtıyordu, İşte bu hamlıktır ki savaşın yarattığı özel koşullarda iktidardaki burjuvazinin tarihi haklarını savunan küçük burjuva devrimcilerine halkı yönetme olanağını verdi (en azından grtntsel olarak). Ancak bu, Rus devrimi kaçınılmaz olarak şubat 1917'den Ekim 1917'e izlediği yoldan geçmek zorundaydı anlamına gelmez. Bu yol sadece sınıflararası g ilişkisinden değil aynı zamanda savaşın yarattığı

özel koşullardan da kaynaklanmaktaydı. Savaş sayesinde köylülük kendini milyonlarca insanlık bir ordu halinde örgütlenmiş ve silahlandırılmış olarak buldu. Proletarya kırsal kitleleri sürüklemek için kendi bayrağı altında örgütlenmeye fırsat bulamadan küçük burjuva devrimciler, savaşa karşı isyan etmekte olan köylü ordusunun kimliğinde doğal bir destek bulmuşlardı bile. Bu sayısız ordunun tüm ağırlığıyla, ki herşey doğrudan buna bağlıydı, proletarya üzerine baskı kurarak ilk zamanlarda onu peşlerinden sürüklediler. Devrimin gidişatı aynı sınıf temellerinde çok daha farklı olabilirdi: Bunu en iyi savaş öncesi olaylar sergilemektedir. Temmuz 1914'te Petrograd sokak çatışmalarına dahi dönüşen devrimci grevlerle çalkalandı. Bu hareketin .yönetimi, tartışma götürmez bir biçimde; partimizin yeraltı teşkilatı ve legal basımına aitti. Bolşevizm etkinliğini genel olarak küçük burjuva partilerine ve tasfiyecilere karşı yürüttüğü, doğrudan mücadele sayesinde pekiştiriyordu. Hareketin gelişimi bu durumda ilk olarak Bolşevik partisinin gelişimi ile sonuçlanacaktı: 1914 işçi Temsilcileri Sovyeti eğer oluşsaydı büyük bir olasılıkla başından itibaren Bolşevik olacaktı. Kırların uyanışı kentsel sovyetlerin yönetimi altında olacaktı ki onları da Bolşevikler yönetiyor olacaktı. Bu elbette sosyal devrimcilerin kırlar üzerindeki tüm etkilerini derhal yitireceklerdi artlamına gelmez. Büyük ihtimalle proleter devriminin ilk aşaması Narodniklerin bayrağı altında geçilecekti. Ancak o zaman bunlar kentlerdeki Bolşevik sovyetlerle ilişkiye geçmek için sol kanatlarını öne getirmek zorunda kalacaklardı. Bu durumda da ayaklanmanın doğrudan kaderi herşeyden önce köylülüğe bağlı ordunun konumu ve tutumu ile belirlenecekti. 1914-1915 hareketinin eğer savaş patlak vermeseydi zaferle sonuçlanıp sonuçlanmayacağını şimdi kestirmeye çalışmak imkansızdır ve ayrıca da gereksizdir. Ancak muzaffer devrim Temmuz 1914 olaylarının açtığı yolda gelişseydi Çarlığın devrilmesi daha baştan devrimci işçi sovyetlerini iktidara getirecekti. Bunlar da (ilk zamanlarda) sol Narodnikler aracılığıyla köylü kitlelerini yörelerine sürükleyecekti.

Savaş devrimci hareketi kesintiye uğrattı, erteledi, daha sonra da son derecede hızlandırdı. Milyonlarca insanlık bir ordu kimliğinde savaş, küçük burjuva partilerine sadece sosyal bir zemin kazandırmakla kalmadı aynı zamanda beklenmedik olağanüstü örgütsel bir zemin de yaratmış oldu: Gerçekten de, devrimci olduğu dönemde dahi köylülüğü örgütsel bir zemine dönüştürmek son derecede güçtür. Bu hazır örgüt olan orduya dayanan küçük burjuva Partileri proletaryaya korku salıp onu ulusal savunmanın kışkırtıcısına alıyorlardı. İşte bu nedendir ki Lenin daha başında eski slogan olan "proletaryanın ve köylülüğünün demokratik diktatörlüğü"ne karşı inatçı bir mücadele verdi. Çünkü bu, yeni koşullarda Bolşevik partisini ulusal savunmacı blokun sol kanadı haline dönüştürmek anlamına gelirdi. Lenin için temel görev proletaryanın öncüsünü ulusal savunma batağından kurtarmaktı Proletaryanın bir sonraki aşamada kırsal emekçi kitlelerin toparlanma merkezi haline dönüşmesi ancak bu koşula bağlıdı. Peki ama demokratik devrime karşı, daha doğrusu proletaryanın ve köylülüğün, demokratik diktatörlüğüne karşı alması gereken tavır ne olacaktı? Lenin "partimizin tarihinde nice defalar gerçek yeni durumun özelliklerini incelemek yerine ezberlenmiş bir formülü aptalca tekrarlayarak" acı bir rol oynayan bu eski Bolşeviklere oldukça güçlü darbeler indirir: "Eski formüller üzerine değil yeni gerçekliğe dayanmak gerekir" diye ekler. "Kamanev'in eski bolşevik formülü: Burjuva demokratik devrim sonuçlanmamıştır, bu gerçekliği kucaklıyor mu? Hayır, bu formül yaşlanmıştır, artık hiç bir değeri kalmamıştır , ölmüştür. Onu diriltme çabaları boşa çıkacaktır."

Lenin'in bazan işçi asker ve köylü temsilcileri sovyetlerinin Şubat devriminin ilk döneminde proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğünü bir dereceye kadar gerçekleştirdiğini söylediği doğrudur. Bu sovyetler iktidarı ellerinde tuttıkları ölçüde doğrudur. Ne var ki Lenin'in birçok kereler açıkladığı gibi Şubat dönemindeki sovyetler ancak bir yarı-iktidara sahiptiler. Burjuvazinin iktidarını bir yandan desteklerken öte yandan bir yarım muhalefet şekliyle onu baskı altında tutuyorlardı işte tam bu ikircikli durumdur ki onların işçiler, köylüler ve askerlerin demokratik koalisyonunun çerçevesinin dışına çıkmamasını sağlıyordu. Bu kooalisyon, düzenlenmiş devletsel

ilişkilere dayanmayıp silahlı gücü ye devrimci konjonktürü temel aldığı oranda diktatörlüğe yönelmekteydi. Ancak yine de ondan çok uzaktı. Uzlaşmacı sovyetlerin istikrarsızlığının kökeni işte bu yarım iktidara sahip işölerin, köylülerin ve askerlerin koalisyonunun gayri resmi demokratik niteliğinde yatar. Bu sovyetlerin önündeki şıklar ya tamamen yok oluncaya kadar rollerinin azalmasına seyirci kalmak ya da iktidarı ellerine geçirmektir. Ne var ki sovyetler, iktidarı çeşitli partiler tarafından temsil edilen işçi köylü demokratik koalisyonu olarak değil ancak tek bir parti tarafından yönlendirilen ve kırsal kitleleri hepsinden önce de yarı proleter kesimleri peşinden sürükleyen bir proletarya diktatörlüğü olarak ele geçirebilirdi. Başka bir deyişle, işçi köylü demokratik koalisyonu, iktidara geçişten önceki bir önşekil olarak değerlendirilebilirdi ancak. Yani bir olgu olarak değil, sadece bir eğilim olarak. İktidara giden yol ister istemez demokratik çerçeveyi çatlatmak, köylülerin çoğunluğunu işçilerin peşinden gitmeye zorlamak, proletaryaya kendi sınıf diktatörlüğünü kurmak ve böylece de sosyal ilişkilerin köktenci bir demokratlaştırılmasına paralel olarak işçi devletinin kapitalist mülkiyet ilişkilerine sosyalist müdahalesini de gerekli kılacaktı. Bu koşullarda "demokratik diktatörlük" formülüne takılıp kalmak, özünde iktirdardan vazgeçmek ve devrimi bir çıkmaza sürüklemek olurdu. Bütün diğerlerinin etrafında dolaştığı temel tartışmalı sorun şuydu: İktidar mücadelesi vermek gerekir mi? İktidarı almak gerekli midir, değil midir? Bu bile gelip geçici görüş ayrılıkları ile değil, ilkesel iki eğilimle karşı karşıya olduğumuzu kanıtlar. Bu eğilimlerden biri dünya devrimine giden proleter eğilim, öteki ise, "demokratik" yani küçük burjuva eğilimdi ve bu da son tahlilde proletaryanın siyasi çizgisini yeniden oluşmakta olan burjuva toplumunun çıkarlarına bağımlı kalma anlamına gelirdi. Bu iki eğilim, 1917 yılında az çok önemli olan her sorunda şiddetle çatıştılar. Devrimci dönem, yani partinin biriktirdiği sermayenin eyleme geçtiği dönem kaçınılmaz olarak bu tür fikir ayrılıklarını gündeme getirecekti. Şu veya bu oranda, durumun gerektirdiği farklılıklarla birlikte bu iki eğilim daha bir çok kez tüm ülkelerde devrimci dönemlerde açığa çıkacaktır. Eğer "Bolşevizm"den, proletaryanın öncüsünün iktidarı ele geçirmesini sağlayacak bir eğitimi, biğ kararlılığı, bir örgütlenmeyi kastediyorsak, "sosyal-demokrasi"den de reformizmi ve burjuva toplumu sınırları içindeki muhalefeti ve bunun yasallığına uyum sağlamayı, yani kitleleri burjuva devletinin sarsılmazlığı inancı ile eğitmeyi kastediyorsak, bir komünist partisinde dahi -ki böyle bir parti de tarihin ocağından kusursuz olarak çıkmaz- sosyal demokrat eğilimlerle bolşevizm arasındaki mücadele iktidar sorununun doğrudan gündeme geldiği devrimci dönemde en açık ve en net biçimi ile ortaya çıkacaktır.

İktidarın fethi görevi ancak 4 Nisan'da yani Lenin'in Petrograt'a gelişinden sonra partinin gündemine girdi. Ne var ki, o andan itibaren dahi partinin çizgisi herkez için tartışmasız olabilecek sürekli bir niteliğe sahip değildi. Nisan 1917 Konferansının kararlarına rağmen devrimci çizgiye kah sinsi kah açık bir muhalefet tüm hazırlık dönemince kendini açığa vurdu.

Şubat ile Ekim devriminin pekiştirilmesi arasındaki görüş ayrılıklarının incelenmesi sadece olağanüstü bir teorik öneme sahip değil aynı zamanda sonsuz pratik bir öneme de sahiptir. Lenin 1910'da RSDİP'in 1903'deki ikinci kongresinde açığa çıkan ayrılıkları zamansız ve erken olarak değerlendirmişti. Bu görüş ayrılıklarını kaynaklarından itibaren izlemek, yani 1903'ten, hatta "ekonomizm" döneminden itibaren incelemek yararlıdır. Ama böyle bir inceleme ancak bu görüş ayrılıklarının nihai sınava tabi tutulduğu, dönemi, yani Ekim'i de kapsar ve eksiksiz gerçekleştirilirse anlam kazanır.

Bu satırlarda, bu mücadelenin tüm aşamalarının ayrıntılı bir incelenmesini gerçekleştiremeyiz. Ancak partimizin gelişmesinin en önemli dönemi üzerine yazınımızda gözükken dayanılmaz boşlukları kısmen kapatmanın gerekli olduğu kanısındayız.

Daha önce de belirttiğimiz gibi iktidar meselesi görüş ayrılıklarının kilit noktasını oluşturur. Devrimci bir partinin (ve hatta devrimci olmayan bir partinin de) niteliğini saptamamıza yarayan

temel ölçüt budur, incelediğimiz dönemde savaş sorunu gündeme gelir ve iktidar meselesi ile çok yakın bağlantı içinde çözülür. Bu iki sorunu kronolojik sırası içinde inceleyeceğiz: Partinin ve basının Çarlığın devrilmesinden sonraki ve Lenin'in gelişinden önceki ilk dönemdeki tavırları ve Lenin'in tezleri etrafında mücadele, Temmuz Günlerinin sonuçları, Kornilof ayaklanması, Önparlamento'nun Demokratik Konferansı, silahlı ayaklanma sorunu ve iktidar bunalımı (Eylül-Ekim), "homojen" bir sosyalist hükümet sorunu. Bu görüş ayrılıklarının incelenmesi umarız Komünist Enternasyonal'in diğer partilerine de yarayacak sonuçlar çıkarmamızı sağlayacaktır.

Savaşa Savaş ve Ulusal Savunmacılık

Şubat 1917'de Çarlığın devrilmesi elbette ileriye doğru dev bir sıçrayıştı. Ancak tek başına ele alındığında Şubat Devrimi'nin tek anlamı Rusya'nın, örneğin Fransa'da varolan burjuva cumhuriyet biçimine yaklaşmakta olduğu anlamına gelirdi. Küçük burjuva devrimci partileri tabii ki bunu bir burjuva devrimi olarak kabul etmiyorlar, ancak onu sosyalist devrime doğru bir aşama olarak da görmüyorlardı. Onlar Şubat Devrimi'ni kendi başına bağımsız değeri olan bir demokratik kazanım olarak addediyorlardı. Devrimci ulusal savunmacılık ideolojisini bunun üzerine inşa etmişlerdi. Onlar şu veya bu sınıfın hakimiyetini savunmuyorlar, devrimi ve demokrasiyi savunuyorlardı. Ne var ki kendi partimizde dahi ilk zamanlarda Şubat Devrimi, devrimci perspektiflerde hatırı sayılır bir kaymaya sebebiyet verdi. Mart ayında Pravda Lenin'in konumundan çok devrimci ulusal savunmacılık konumuna çok daha yakındı.

Redaksiyonun makalelerinden 'birinde şöyle deniyordu: "Eğer iki ordu karşı karşıya ise en saçma siyasi çizgi onlardan birine silahlarını indirip evlerine dönmeyi önermek olur. Bu çizgi bir barış politikası değil, bir kölecilik politikası olurdu. Özgür bir halkın nefretle reddedeceği bir politika. Hayır, halk mevzisini terketmeyecek ve her kurşuna kurşunla, her bombaya bombayla cevap verecektir. Devrimin askeri güçlerinin herhangi bir şekilde dağılmasına izin vermemeliyiz." (Pravda, 15 Mart 1917; Gizli Diplomasıya Hayır). Görüldüğü gibi burada sözkonusu olan hakim veya ezilen sınıflar değil özgür halk kavramı; iktidar için mücadelede sınıflar değil "mevzisini terketmeyen" özgür halktır Bu görüşlerin ifadesi de içeriği de ulusal savunmacıdır. Aynı makalede şu satırları da okuyabiliriz: "Şiarımız devrimci olan ordunun veya devrimcileşmekte olan ordunun dağıtılması değil, keza "Kahrolsun Savaş!" Şeklindeki içi boş ifade de değildir. Bizim Şiarımız Geçici Hükümet'e baskı yaparak onu açıkça dünya demokrasisi yönünde tüm savaşkan ülkeleri derhal tartışmaya çağırarak dünya savaşına son vermenin yollarını araştırmaya zorlamaktır. O ana kadar kimse savaş mevzisini terketmeyecektir. Emperyalist hükümeti bu tür bir denemeye zorlamak üzere ona baskı yapma programı, Almanya'da Kautsky ye Ledebour'un, Fransa'da Lonfue'nin, İngiltere'de Mac Donald'ın programıydı ama Bolşeviklerin programı kesinlikle değildi. Bu makalede Pravda'nın redaksiyonu, Petrograd sovyetinin (devrimci ulusal savunmacılık ruhuyla kaleme alınmış) Tüm Dünya Halklarına bildirgesini desteklemekle kalmıyor, Petrograd'taki iki toplantıda kabul edilen açıkça ulusal savunmacı kararlarla da dayanışmasını dile getiriyordu. Bu kararlardan birinde şöyle deniyordu: "Eğer Alman ve Avusturya demokrasisi sesimizi duymazlarsa (yani Geçici Hükümetin ve uzlaşmacı sovyetin sesini; Leon T. notu) vatanımı kanımızın son damlasına kadar savunacağız".

Bu makale bir istisna değildir. Lenin'in Rusya'ya dönüşüne kadar Pravda'nın izlediği çizgiyi yansıtır tümüyle. Nitekim Savaş Üzerine (Pravda, 16 Mart 1917) makalesinde -ki bu makalede halklara bildirgesi üzerine bazı eleştirel notlar da bulunmaktadır- şöyle bir duyuruya rastlanıyor: "Petrogart İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetinin, dünya halklarına, katliamı sona erdirmek için, hükümetlerini zorlamaya davet eden çağrısını kutlamamak mümkün değildir." Peki ama savaşa nasıl

son verilecek? Aynı makalede bu soruya da şöyle cevap veriyor: "Çıkış yolu, Geçici Hükümete baskı yapıp onu derhal barış görüşmeleri yapmaya razı olduğunu beyan etmeye zorlamak".

Az veya çok örtülü bir biçimde ulusal savunmacı ve uzlaşmacı nitelikte buna benzer bir dizi alıntı yapmak mümkün. Henüz o zaman Zürih'ten kaçmayı başaramamış olan Lenin Uzaktan Mektuplar'ında uzlaşmacılığa ve ulusal savunmacılığa verilmiş her tür taviz benzerine kesinlikle karşı çıkıyordu. 8 Mart'ta şöyle yazıyordu: *"Bu hükümetin emperyalist savaşın sürmesini istediğini, İngiliz sermayesinin ajanı olduğu, monarşinin yeniden inşasından ve kapitalistlerle toprak sahiplerinin egemenliğinin pekiştirilmesinden yana olduğunu halktan gizlemenin ve yoksaymanın kabul edilebilir hiçbir tarafı yoktur"*. Daha sonra 12 Mart'ta Lenin bu kez şöyle der: *"Bu hükümetten demokratik bir barış imzalamasını önermek üzere seslenmek toprak sahiplerine ve tüccarlara allahın yasalarına göre yaşamayı, tüm insanları sevmeyi, sol yanağına tokat atıldığında sağ yanağını uzatmayı öneren saf bir köy papazı gibi hareket etmek olur."*

4 Nisan'da Petrograt'a girişinin ertesi günü Lenin, Pravda'nın savaş ve barış konusundaki tutumuna kararlı bir şekilde karşı çıktı: *"Geçici Hükümet' e hiçbir destek verilmemelidir"* diyordu, *"tüm vaadlerinin, özellikle de ilhaklardan vazgeçeceğine dair olanın sahteliğini açıklamak gerekir. Bu hükümetten emperyalist olmaktan vazgeçmesini talep etmek yerine (ki bu talep olsa olsa yanılısamlara yolaçar) onun maskesini yırtmak gerekir."* Lenin'in Pravda tarafından bu kadar olumlu karşılanan 14 Mart çağrısını "bulanık ve karmaşık" olarak nitelediğini belirtmeye gerek yok. Diğer halkları kendi bankacılarıyla ipleri koparmaya davet edenlerin aynı zamanda kendi bankacılarıyla bir koalisyon hükümeti kurmaları korkunç bir ikiyüzlülüktür. Lenin platform taslağında şöyle der: *"Merkez adamları marksist olduklarına, barıştan yana olduklarına, hükümetlerinin 'halkın barış isteğini ifade etmesi' için her tür baskı yapmaktan yana olduklarına yemin billah ediyorlar."*

İlk ağızda buna şöyle itiraz edilebilir: Peki bir devrimci parti burjuvaziye ve onun hükümetine baskı yapmaktan vaz mı geçer? Elbette ki hayır. Burjuva hükümetine baskı reformlar yoludur. Devrimci Marksist bir parti reformlardan vazgeçmez. Ancak reformlar ikincil konular üzerindedir, temel sorunlarda değil. Reformlar yoluyla iktidarı ele geçiremezsiniz. Bir baskı yoluyla burjuvaziye kaderinin oynandığı bir sorunda politika değiştirmeye zorlayamazsınız. İşte tam, reformist bir baskıya hiçbir alan tanımadığı içindir ki savaş devrimci bir durum yaratmıştır: Ya sonuna kadar burjuvazinin peşinden gidilecekti ya da iktidarı onun elinden kapmak için kitleler ona karşı ayaklandırılacaktı. İlk durumda burjuvaziden iç politikada bazı tavizler koparılabilirdi ama emperyalizmin dış politikasını istisnasız desteklemek kaydıyla. Bu nedenledir ki sosyalist reformizm savaşın başlangıcından itibaren açıkça sosyalist emperyalizme dönüşmüştür. İşte bunun içindir ki gerçekten devrimci olan ögeler yeni bir enternasyonal yaratmaya girişmek zorunda kalmışlardır. Pravda'nın görüşleri proleter devrimci değil demokratik ulusal savunmacıydı, ulusal savunmacılıkta ikircikli olsa dahi, Çarlığı devirdik deniliyordu, demokratik iktidar üzerine bir baskı uyguluyoruz, bu iktidar haklara barış önermelidir. Eğer Alman demokrasisi kendi hükümetine yeterli baskıyı uygulamazsa "vatanımızı kanımızın son damlasına kadar savunuruz. Böylece barış burjuva Geçici Hükümeti'ne rağmen salt işçi sınıfı tarafından gerçekleştirilmesi gereken bir görev olarak konmuyordu, çünkü proletaryanın iktidarı fethetmesi pratik bir devrimci görev olarak görülüyordu. Oysa her ikisi de birbirinden ayrılmaz görevlerdi.

Nisan Konferansı

Lenin'in Finlandiya garında rus devriminin sosyalist niteliği üzerine yaptığı konuşma birçok parti yöneticisinde bir bomba etkisi yaptı. Lenin'le "demokratik devrimin tamamlanması" taraftarları arasındaki polemik daha ilk günden başlamıştı.

Nisan'da "Kahrolsun Geçici Hükümet!" sloganının çınladığı silahlı gösteri keskin bir çatışmaya sebep oldu. Bu gösteri, sağın bazı temsilcilerine Lenin'i Blankizmle suçlama fırsatı verdi: Henüz o zaman sovyetin çoğunluğunun desteklediği Geçici Hükümet'in devrilmesi güya sadece emekçilerin çoğunluğunun iradesine rağmen gerçekleştirilebilirmiş. Şekilsel olarak böyle bir suçlamanın tamamen desteksiz olmadığı sanılabilir. Oysa gerçekte Lenin'in Nisan'daki politikasında Blankizmin izi dahi yoktu. Onun için bütün sorun şuydu: Sovyetler ne ölçüde hala kitlelerin gerçek haleti ruhiyetini yansıtıyorlar ve parti onlara doğru yönelmekle hata mı ediyordu? Gerektiğinden "daha solda"olan Nisan gösterici kitlelerin haleti ruhiyesini sınamaya ve kitlelerle sovyetlerdeki çoğunluk arasındaki ilişkiyi belirlemeye yarayan bir keşif koluydu. Bu gösteri uzun bir hazırlık çalışmasının gerekliliğini gösteriyordu. Mayıs başında Lenin, coşkuya kapılıp fazla ileri giden ve Geçici Hükümet'i tanımadıklarını ilan eden, Kronştad bahriyelilerini ciddi bir şekilde uyarıyordu.

İktidar mücadelesine karşı çıkanlar ise meseleyi bambaşka bir şekilde koyuyorlardı. Partinin Nisan konferansında Kamanev şikayetlerini şöyle sıralıyordu: "Pravda'nın 19. sayısında bazı yoldaşlar (tabii ki söz konusu olan Lenin; Leon T'nin notu) Geçici Hükümet'in devrilmesi üzerine bir karar tasarısı sunmuşlardı, bu karar son bunalımdan önce basılmıştı ancak daha sonra maceracı izler taşıdığı ve dağınıklık yaratabileceği için geri çekmişlerdi, sözkonusu yoldaşlar bu bunalım sırasında bazı şeyler öğrenmiş gözüküyorlar. Şimdi öneriler karar' (yani Lenin'in konferansa sunduğu karar; Leon T'nin notu) bu hatayı tekrarlıyor" Sorunun böyle konulması son derecede anlamlıdır. Lenin denemeyi gerçekleştirdikten sonra Geçici Hükümet'in derhal devrilmesi talebini geri çekmişti. Ancak bunu sadece geçici olarak, kitlelerin uzlaşmacılara karşı öfkesinin gelişimi süratine bağlı olarak belki birkaç hafta için, belki de birkaç ay için geri çekmişti. Muhalefet ise bu talebin kendisini bir hata olarak değerlendiriyordu. Lenin'in geçici olarak geri adım atması politik çizgisinde herhangi bir değişikliğe tekabül etmiyordu. Lenin demokratik devrimin henüz bitmediği olgusuna dayanmıyor; buna karşın sadece kitlenin Geçici Hükümet'i devirmeye henüz hazır olmadığına ve onu bir an evvel hükümeti devirecek yeteneğe kavuşturmak gerektiğine dayanıyordu.

Partinin tam Nisan konferansı bu temel soruna ayrılmıştı: Sosyalist devrimi gerçekleştirmek üzere iktidarın ele geçirilmesine mi yöneliyoruz, yoksa demokratik devrimin tamamlanmasına mı yardımcı oluyoruz? Ne yazık ki bu konferansın tutanakları henüz yayımlanmadı. Oysa belki de parti tarihimizde devrimin kaderi üzerine bu kadar doğrudan, bu kadar büyük öneme sahip olan başka bir kongre olmamıştır.

Ulusal savunmacılığa ve ulusal savunmacılara karşı amansız mücadele; sovyetlerde .çoğunluğun ele geçirilmesi; Geçici Hükümet'in sovyetler aracılığıyla devrilmesi; devrimci bir barış politikası; içerde sosyalist devrim programı, dışarda uluslararası devrim programı; işte Lenin'in platformu buydu. Bilindiği gibi muhalefet Geçici Hükümet'e baskı yapılarak demokratik devrimin tamamlanmasından yanaydı. Sovyetler burjuva iktidarı ,üzerinde bir "denetim" organı olarak kalmalıydılar. Bu da, ulusal savunmacılık karşısında çok daha uzlaşmacı bir tavra neden oluyordu.

Lenin'e karşı çıkanlardan biri Nisan konferansında şöyle diyordu: "İşçi, Asker Sovyetlerinden söz ettiğimizde bunları güçlerimizin ve iktidarın düzenleyici birer merkezi olarak değerlendiriyoruz... Salt adları dahi bunların proleter ve küçük burjuva güçlerin bir bloku olduğunu kanıtlamaya yeter; bu blok burjuva demokratik görevleri tamamlama gerekliliği ile karşı karşıyadır. Eğer burjuva demokratik devrimi tamamlandıysa bu blok artık varolamaz... Ve proletarya devrimi mücadeleyi ona karşı yürütür... Ne var ki bu sovyetleri güçlerimizin örgütlenme merkezleri olarak kabul ediyoruz... Böylece burjuva devrimi henüz tamamlanmamış, tüm boyutunu açığa çıkarmamıştır ve dolayısıyla eğer tümüyle tamamlanmış olsaydı o zaman iktidarın proletaryanın eline geçeceğini kabul etmeliyiz." (Kamanev'in konuşması)

Bu akıll yürütmenin tutarsızlığı çok açıktır: Gerçekten de iktidar başka ellere geçmedikçe devrim hiçbir zaman tümüyle tamamlanmış olmayacaktı. Yukardaki konuşmanın sahibi devrimin temel

eksenini gözardı ediyor ve partinin görevlerini, sınıf güçlerinin gerçek gruplaşmasına bakarak değil, devrimin baştan burjuva demokratik olarak şekilsel bir tanımlanmasından çıkartıyordu. Ona göre küçük burjuvaziyle blok yaparak burjuva devrimi tamamlanmadıkça, burjuva iktidarını denetlemek gerekirdi, Bu açıkça Menşevik bir şemadır. Devrimin görevlerini doktrinci bir şekilde sınırlandırıp onu "burjuva" bir devrim olarak niteleyince, kaçınılmaz olarak Geçici Hükümet üzerine denetim politikasına, ilhaksız bir barış programı talebine vs. varılacaktı. Demokratik devrimin tamamlanması denilirken, Bolşevik partisinin içinde, sol kanat rolü oyanadığı bir Kurucu Meclis aracılığıyla gerçekleştirilecek bir dizi reform kastediliyordu. Böylece "tüm iktidar soyyetlere" sloganı gerçek içeriğini yitiriyordu. Muhalefette olan diğer yoldaşlarından daha mantıklı olan Nogin Nisan konferansında şöyle demeye kadar varıyordu: "Gelişim evresiyle birlikte sovyetlerin en önemli yetkileri giderek yokolacak, bir dizi idari işlevleri belediyelere, Zemstvos'lara vs. devredilecektir. Devlet örgütlenmesinin gelecek gelişmesine bakarak: Kurucu bir meclisin olacağını ve arkasından bir parlamento geleceğini inkar edemeyiz. Dolayısıyla giderek sovyetler temel işlevlerini yitirecektir. Ancak bu utanç verici biçimde varlıklarına son vereceklerdir anlamına gelmez. Yetkilerini devretmekle yetineceklerdir. Komün cumhuriyeti, bizde şu an varolan tipteki sovyetlerle kurulmayacaktır."

Nihayet bir üçüncü muhalif de sorunu Rusya'nın sosyalizm için olgunluğu açısından koydu: "Proleter devrimi programını öne sürdüğümüzde kitlelerin desteğine güvenebilir miyiz? Hayır! Çünkü Rusya Avrupa'nın en küçük burjuva ülkesidir. Eğer parti sosyalist devrim programını! kabul ederse bir propaganda derneğine dönüşecektir. Devrim batıdan başlamalıdır... Sosyalist devrimin güneşi nereden doğacaktır? Bizdeki küçük burjuva ortam dikkate alınırsa sosyalist devrimin insiyatifini ele almanın bize düşmediği kanısındayım. Bunun için yeterli güce sahip değiliz, ayrıca nesnel koşullar da mevcut değildir. Nasıl bizde Çarlığın devrilmesi gündeme gelmişse batıda da sosyalist devrim gündemdedir."

Nisan konferansında Lenin'in tüm muhalifleri Nogin'in vardığı sonuçlara kadar gitmiyorlardı. Ancak tamü de eşyanın tabiatı gereği birkaç ay sonra, Ekim'in arifesinde bu sonuçları kabullenmek zorunda kaldılar. Ya proleter devrimini yöneltmek ya da burjuva parlamentosunda muhalefet rolüyle yetinmek: İşte partimizin önündeki alternatifler bunlardı, ikinci tavır Menşevikti, veya daha doğrusu menşeviklerin Şubat Devriminden sonra terketmek zorunda kaldıkları tavidir. Gerçekten de yıllar boyunca Menşevik liderler gelecek devrimin burjuva olacağını tekrarlayagelmişler ve burjuva bir devrimin hükümetinin de sadece burjuvazinin görevlerini yerine getirebileceği, sosyal demokrasi'nin ise burjuva demokrasisinin görevlerini üstlenemeyeceğine göre, "burjuvaziye sola itmeye çalışmakla birlikte" muhalefet rolüyle kendisinin sınırlaması gerektiğini savunuyorlardı. Özellikle Martinov bu temayı geliştirmekten bıkmamıştı. Şubat Devrimi kısa bir süre sonra Menşevikleri hükümete katılmaya sürükledi, ilkesel tutumlarından Menşeviklerin sahip çıkmaya devam ettikleri tek nokta, proletayanın iktidarı ele almaması gerektiği teziydi. Yani böylece, Bolşeviklerin, Menşeviklerin hükümete katılmasını mahkum etmekle birlikte proletaryanın iktidarı ele almasına karşı çıkan kesimi, aslında Menşeviklerin devrim öncesi çizgilerine kayıyorlardı.

Devrim iki yönde de politik kaymalara neden oldu. Sağcılar, Kadet oldu ve Kadet'ler ise Cumhuriyetçi (sola kayma), Sosyal-Devrimciler ve Menşevikler ise yönetici bir burjuva partisi oldular (sağa. kayma). Burjuva toplumu bu tür yöntemlerle iktidarı, istikrarlı ve düzenini korumak için yeni bir iskelet yaratmaya çağırıyordu.

Ancak Menşevikler; bilimsel sosyalizmlerini bayağı bir demokrasi için terkederlerken, Bolşeviklerin sağ kanadı ise şekilsel sosyalizme, yani daha dün Menşeviklerin işgal ettiği konuma geçiyorlardı.

Aynı gruplaşma savaş konusunda da ortaya çıktı. Birkaç doktrinci hariç, burjuvazi (ki zaten askeri zaferden umudunu kesmişti) şu formülü benimsedi: "Ne ilhak, ne pay!" Zimmerwaldcı

Menşevkiler ve S.R'ler (ki bunlar burjuva cumhuriyetçi vatanlarını savundukları için Fransız sosyalistlerini eleştirmişlerdi) kendilerini burjuva demokrasisi içinde hisseder hissetmez ulusal savunmacı kesildiler: Pasif enternasyonalist konumdan aktif yurtseverliğe geçtiler. Aynı zamanda Bolşeviklerin sağ kanadı ise pasif enternasyonalizmden "ilhaksız ve paysız" demokratik bir barış için Geçici Hükümet'e "baskı" tavrına kaydılar. Böylece proletaryanın ve köylülüğün demokratik diktatörlüğü formülü Nisan Konferansında teorik ve politik olarak parçalandı ve birbirine zıt iki görüş açığa çıkarttı. Şekilsel sosyalist sınırlamalarla gizlenmiş demokratik görüş ve sosyal devrimci yani gerçek Bolşevik görüşü.

Temmuz Günleri, Kornilov Ayaklanması Demokratik Konferans, Önparlamento

Nisan Konferansı kararları partiye sağlam bir zemin kazandırmakla birlikte, parti yönetimindeki görüş ayrılıklarını gideremedi. Tam tersine bu görüş ayrılıkları, olayların akışı sırasında çok daha somut şekillere bürünerek en keskin şekillerini devrimin en önemli anında, Ekim günlerinde aldılar.

10 Haziran'da bir gösteri tertipleme girişimi (bu Lenin'in önerdiği bir girişimdi), Bolşeviklerin Nisan gösterisinin niteliğine karşı çıkan kesimi tarafından maceracı olarak mahkum edildi. 10 Haziran gösterisi sovyetlerin kongresi tarafından yasaklandığı için gerçekleştirilemedi. Ancak 18 Haziran'da parti rövanşını aldı: Uzlaşmacıların (kendi açılarından düşüncesizce) düzenledikleri Petrograt genel yürüyüşü hemen tümüyle Bolşeviklerin sloganları altında gerçekleştirildi. Yine de hükümet üstünlüğü ele geçirmeyi denedi: Cephede aptalca bir taarruza girişti. Bu belirleyici bir andı. Lenin 21 Haziran'da Pravda'da partiyi tedbirsizliklere karşı uyarıyor: "Yoldaşlar, şu an bir müdahalede bulunmak akıllıca olmaz. şimdi devrimimizdeki yeni bir aşamadan geçmemiz gerekir."

Arkasından devrim açısından ve parti içerisindeki görüş ayrılıklarının gelişimi açısından önemli bir anı simgeleyen Temmuz Günleri geldi. Bu günler sırasında Petersburg kitlelerinin kendiliğinden baskısı hayati bir rol oynadı Lenin'in o ara zamanın gelip gelmediği, kitlelerin haleti ruhiyesinin sovyetik üst yapıyı aşip aşmadığı, sovyetik yasallığa gözümüz bağlanıp kitlelerden geri kalıyor ve onlardan kopuyormuyuz somlarını kendine sorduğu kuşkusuzdur. Çok muhtemeldir ki yapılan salt askeri nitelikteki Temmuz Günleri sırasında bazı eylemler Lenin'in durumun analiziyle çelişmediklerine samimi, olarak inanmış bazı yoldaşlar tarafından yürütülmüştür. Daha sonraları Lenin "Temmuz'da oldukça budalalık yaptık" dedi. Aslında bu kez de olay bir keşiften öteye gitmedi ancak çok daha geniş çaplıydı ve hareketin daha ileri bir aşamasını oluşturuyordu ,geri adım atmak zorunda kaldık. Ayaklanmaya ve iktidarı ele almaya hazırlanan Lenin ve parti Temmuz müdahalesinde, düşman güçleri arasında yaptığımız derin bir keşfi epeyi pahalıya ödediğimiz bir ara aşama olarak değerlendirdiler. Ancak bu keşif eylemimizin genel hattını saptırması söz konusu değildi. Aksine iktidarı ele alma politasına düşman olan yoldaşlar Temmuz ayaklanmasını zararlı bir macera olarak değerlendirdiler. Sağ kanat öğeleri, eylemliliklerini arttırdılar, eleştirileri çok daha keskinleşti, ancak daha sonra itirazların uslubu değişti. Lenin şöyle yazıyordu: "*Katılmamak gerektiğini savunan tiim bu yakarmalar, tüm bu düşünceler ya küçük burjuvalara özgü kafa karışıklığının ve korkunun ifadeleridir ya da eğer Bolşevik saflardan kaynaklanıyorsa hainlerin eseridir.*" Böyle bir anda kullanılan hain kelimesi parti içindeki görüş ayrılıklarını trajik bir biçimde açığa çıkarıyordu. Daha sonraları bu kelime gitgide sık kullanılır oldu.

İktidar ve savaş meselesindeki oportünist tutum, ister istemez Enternasyonale yönelik tutumda da bir benzer yansımaları bulacaktı. Sağ kanat partiyi sosyal yurtseverlerin Stokholm Konferansına katmaya çalıştı. Lenin 16 Ağustos'ta şöyle yazıyordu: "Kamanev'in 6 Ağustos'da Merkez Yürütme Konseyinde, Stokholm Konferansı üzerine yaptığı konuşma, partilerine ve ilkelerine sadık

Bolşevikler tarafından yalnızca kınanabilir." Daha sonra devrimci bayrağın Stokholm'de dalgalanmaya başladığı üzerine söylenmiş bir cümleyi kastederek Lenin ekliyordu: "*Bu Çernov ve Tsretelli uslubu ile yapılmış içi boş bir tıfadedir. İğrenç bir yalandır bu. Stokholm'de dalgalanmaya başlayan devrimci bayrak değil, uzlaşmaların, anlaşmaların, sosyal emperyalistlerin affının, ilhak eden toprakların paylaşımı için bankacıların pazarlıklarının bayrağıdır.*"

Nasıl önparlamentoya giden yol burjuva cumhuriyetine giden yol idiye, Stokholm'e giden yol da aslında İkinci Enternasyonal'e giden yoldu. Lenin Stokholm konferansının boykotundan yana idi, tıpkı önparlamentonun boykotundan yana olduğu gibi. Mücadelenin en keskin anında, bir saniye dahi yeni bir enternasyonalin, komünist bir enternasyonalin kuruluşu görevini unutmuyordu.

Daha 10 Nisan'da partinin adının değiştirilmesi için müdahale etti. Bu talebe gelen itirazları şöyle değerlendiriyordu: "Bunlar, rutinin, uyusukluğun, pasifliğin bahaneleridir. Artık kirli gömleğimizi çıkartıp temiz çamaşırlar giymenin zamanı gelmiştir." Ne var ki yönetimdeki direniş o kadar güçlüydü ki partinin ismini değiştirip Marks ve Engels'in geleneklerine dönmesi için tam bir yıl beklemek gerekti. Bu olay Lenin'in 1917 yılı boyunca gördüğü işlev açısından karakteristiktir: Tarihin en keskin dönemecinde partiyi, yarın için düne karşı inatçı bir mücadeleyle yönlendirmiştir sürekli. Ve gelenek bayrağı altında kendini açığa vuran dünün direnişi de zaman zaman korkunç bir keskinliğe varıyordu.

Bizim lehimize hissedilir bir dönüşüme varan Kornilof ayaklanması, görüş ayrılıklarını tümü ile yok etmemekle birlikte geçici olarak hafifletti. Bir dönem partinin sağ, kanadında, partiyle sovyetlerin çoğunluğu arasında, devrimin ve kısmen vatanın savunulması zemininde bir yakınlaşma sağlanması eğilimi belirdi. Lenin, Eylül başında Merkez Komitesine yazdığı mektupta, buna tepkisini şöyle dile getirdi: "*Derin inancım odur ki, ulusal savunma görüşünü kabul etmek veya (bazı Bolşeviklerin yaptığı gibi) S-R'lerle blok yapmaya, Geçici Hükümet'i desteklemeye kadar gitmek, hem en kaba cinsinden bir hatadır hem de tümü ile ilkesizlik gösteresidir. Ancak ve ancak proletaryanın iktidarı ele almasından sonra ulusal savunmacı olabiliriz...*" Daha ilerde de şöyle devam etmektedir: "*Şu an dahi Kerenski hükümetini desteklememeliyiz. Bu ilkelerimize aykırı davranmak olur. Peki ama denecek, Kornilof'a karşı savaşmak gerekmiyor mu ? Tabii ki evet. Fakat Kornilof'la mücadele etmekle Kerenski'yi desteklemek arasında bir fark, bir sınır vardır ve bazı Bolşevikler bu sınırı aşarak, olayların akışına kendilerini kaptırıp uzlaşmacılığa düşmektedirler.*"

14-22 Eylül'deki Demokratik Konferans ve onun doğurduğu 'Önparlamento, görüş ayrılıklarının gelişiminde yeni bir aşamayı temsil ederler. Menşevkiler ve S-R'ler Bolşevikleri burjuva parlamenter yasallığına hapsedmek istiyorlardı. Bolşevikler'in sağ kanadı bu taktiğe yatkındı. Sağ kanadın devrimi nasıl gördüğünü yukarıda açıklamıştık. Sovyetler giderek yetkilerini uygun kurumlara terk edeceklerdi, yani belediyelere, Zemstvos'lara, sendikalara ve nihayet Kurucu Meclis'e ve böylece de politik sahneden çekileceklerdi. Önparlamentoya giden yol, kitlelerin politik düşüncesini demokratik devrimin taçlandırılması olan Kurucu Meclis'e doğru yönlendirecekti. Oysa Bolşevikler Petrograt ve Moskova sovyetlerinde çoğunluğu ele geçirmişlerdi bile; ordu içindeki etkinliğimiz hergün artıyordu. Artık kestirim ve olasılıklar saptaması zamanı geçmişti, sözkonusu olan derhal hangi yola girileceğinin seçimi idi.

Uzlaşmacı partilerin Demokratik Konferans'taki tutumları sefil bir aşşağılık düzeyindeydi.'Ne var ki bize ayakbağı olabilecek bu konferanstan derhal açıkça çekilme önerimiz, halen parti yönetiminde büyük bir etkinliği olan sağ öğelerden kesin bir direnişle karşı karşıya kalıyordu. Bu sorun üzerindeki çalışmalar önparlamento'nun boykotu konusundaki mücadeleye bir giriş oluşturmaktaydı. 24 Eylül'de, yani Demokratik Konferans'tan sonra Lenin sunları yazıyordu: "Bolşevikler, protesto gösterisi olarak ve halkın dikkatini ciddi sorunlardan kaydırmaya çalışan bu konferansın tuzağına düşmemek için konferansı terk etmeliydi."

Demokratik Konferans'taki Bolşevik fraksiyon içinde önparlamentonun Boykotu konusundaki tartışmalar, sınırlı alanlarına rağmen olağanüstü büyük bir öneme sahiptiler. Özünde bu sağ kanadın yaptığı en geniş girişimdi. Bu tartışmaların stenografik tutanakları büyük ihtimalle yapılmamıştı, en azından bildiğim kadarıyla bir tek sekreter notu dahi bulunmuş değildir. Bu derlemeyi hazırlayan redaksiyon ekibi notların arasında, bu konuyla ilgili son derece sınırlı malzemeler buldu. Kamanev daha sonra Kamanev ve Zinovyev'in parti örgütlerine yolladıkları mektupta (11 Ekim), çok daha şiddetli ve açık bir şekilde ifade edilen görüşlerini geliştirmisti. Kendi açısından sorunu en mantıklı şekilde koyan Nogin oldu. Özünde önparlamentonun boykotu. diyordu, bir ayaklanma çağrısıydı, yani Temmuz Günlerinin tekrarı. Çünkü kimse sırf adı önparlamento diye ayrı kurumu boykot etmeye cesaret edemez.

Sağ kanadın temel anlayışı devrimin kaçınılmaz olarak sovyetlerden burjuva parlamentarizmine gideceği ve önparlamento'nun da bu yolda doğal bir aşamayı teşkil ettiği doğrultusunda idi. Dolayısıyla parlamentonun sol kanadında yer almaya hazırlandığımız ölçüde önparlamentoya katılmamız için hiçbir sebep kalmıyordu. Yani söz konusu olan sözde demokratik devrimi tamamlamak ve sosyalist devrime "hazırlanmak" idi. Burjuva parlamentarizmi okulu yoluyla ileri ülkeler geri ülkelere geleceklerinin bir görüntüsünü veriyorlardı gerçekten. Çarlığın devrilmesi gerçek hayatta da gerçekleştiği gibi devrimci bir şekilde görülmüştü. Ama proletaryanın iktidarı fethetmesi parlementer yoldan tamamlanmış demokrasi zemininde öngörülmüyordu. Burjuva devrimi ile proleter devrimi arasında demokratik rejim altında gelecek uzun yıllar olmalıydı. Önparlamento'ya katılım için verilen mücadele işçi hareketinin en kısa sürede "iktidar" için demokratik "mücadele" yatağına, yani sosyal demokrasinin yatağına kaydırma mücadelesiydi. Demokratik Konferans'taki fraksiyonumuz yüzden fazla üyeden oluşmuştu ve özellikle de bu dönemde bir parti kongresinden farksız bir görünüm içindeydi. Bu fraksiyonun aşşağı yukarı yarısı önparlamento'ya katılmadan yana tavır aldı. Bu olay bile tek başına ciddi endişeler yaratacak nitelikteydi Ve nitekim bu andan itibaren Lenin sürekli olarak alarm zillerini çalmaya başlamıştı.

Demokratik Konferans sırasında Lenin şunları yazıyordu: *"Demokratik Konferans'a bir parlamento imiş gibi davranmamız , ağır bir hata ve eşi benzeri görülmemiş bir parlementer budalalık gösterisi olur. Çünkü bu konferans kendini devrimin egemen parlamentosu olarak ilan etseydi dahi hiçbir,şeye karar veremeyecekti: Karar tamamen konferansın dışındadır, Moksova ve Petrograt'ın işçi mahallelerinde verilmektedir"* Lenin'in önparlamento'ya katılma konusundaki görüşleri çeşitli beyanlarının kanıtladığı, özellikle de "Bolşevikler" in önparlamento'ya katılımı konusunda verdikleri utanç verici karar türünden isyan ettirici hatalar"dan sözettiği Merkez Komitesi'ne yazdığı 29 Eylül tarihli mektubunda belirttiği doğrultuda idi O'nun için bu karar ömrü boyu mücadele ettiği demokratik yanlısıların bir ifadesiydi. Burjuva devriminin proleter devriminden uzun yollarla ayrılması gerektiği doğru değildir. Parlementer okulun iktidarın fethine hazırlık için tek hatta en temel okul olduğu da doğru değildir, iktidara giden yolun mutlaka burjuva demokrasiden geçtiği de doğru değildir. Bunlar tutarsız soyutlamalar ve sonucu yalnızca öncüyü bağlayacak ve onu "demokratik" devlet mekanizması aracılığıyla burjuvazinin politik gölgesi, muhalefeti haline getirecek doktriner şemalardır; bunlar sosyal demokratların ifadeleridir. Proletaryanın politikasını mektep şemalarıyla değil sınıf mücadelesinin gerçek akışı içinde yönlendirmek gerekir. Önparlamento'ya gitmek değil iktidarı düşmanın elinden koparmak ve ayaklanmayı örgütlemek gerekir. Gerisi fazlalık olarak sonradan gelecektir. Lenin, hatta platformu önparlamento'nun boykotu olacak olan olağanüstü bir parti kongresi toparlamayı öneriyordu. O andan itibaren tüm makaleleri ve tüm mektupları sadece bu düşünceye ayrılmıştı: Önparlamentodan geçmemek ve uzlaşmacıların kuyruğuna takılmamak, iktidar mücadelesine başlatmak üzere sokağa inmek gerekiyor.

Ekim Devrimi Etrafında

Olağanüstü bir kongre toplamaya gerek kalmadı. Lenin'in baskısı gerek Merkez Komitesi'nde gerekse de önparlamento fraksiyonu içinde güçlerin sola kaymasını sağladı ve Bolşvikler 10 Ekim'de 'önparlamento'dan ayrıldılar.

Petrograd'ta sovyet ve hükümet arasındaki çatışma, Bolşevizm taraftarı olan garnizon birliklerinin cepheye yollanması meselesiyle sürüyordu. 16 Ekim'de ayaklanmanın yasal sovyetçi organı olan Devrimci Askeri Komite kuruldu. Partinin sağ kanadı olayların akışını frenlemeye çalışıyordu. Parti içindeki eğilim çatışması ve ülke içindeki sınıf mücadelesi dönüm noktasına giriyordu. Sağ kanadın tutumu en açık şekliyle ve gerekçeleriyle Zinoviev ve Kamanev imzalı **İçinde bulunduğumuz durum üzerine** başlıklı mektupta ifadesini buldu. 11 Ekim'de, yani devrimden iki hafta önce kaleme alınan ve partinin belli başlı örgütlerine yollanan bu mektup, Merkez Komitesi'nin silahlı ayaklanma konusundaki kararına şiddetle karşı çıkmaktaydı Partiyi düşmanın güçlerini küçümseme tehlikesine karşı uyarıcı ama aslında devrimin güçlerini korkunç bir şekilde küçümseyen ve hatta (25 Ekim'den iki hafta önce!) kitlelerdeki mücadele arzusunu inkar eden mektubun yazarları şöyle diyorlardı: "Şuna kesinlikle kanıyız ki şu an silahlı bir ayaklanmayı ilan etmek sadece partimizin değil aynı zamanda Rus ve uluslararası devrimin kaderini tehlikeye atmaktır" Peki ama ayaklanmaya ve iktidarı ele amaya yeltenilmediği takdirde ne yapılmalıydı? Mektup bu soruya oldukça açıklıkla cevap veriyor: "Ordu ve işçiler sayesinde burjuvazinin şakağına dayanmış bir silah tutuyoruz." Burjuvazi bu tehdit altında Kurucu Meclis'i toplamamazlık edemez. Partimiz seçimlerde çok şanslıdır. Bolşevizmin etkinliği artıyor. Doğru bir taktik uygulayarak Kurucu Meclis'teki sandalyelerin en az üçte birini ele geçirebiliriz." Bu mektuba göre parti böylece, burjuva Kurucu Meclis'inde "etkin" bir muhalefet rolü oynamalıydı. Bu sosyal demokrat anlayış aşşağıdaki değerlendirmelerle kısmen örtülüştüyordu: "Yaşantımızın temel öğelerinden biri haline gelen sovyetler ilga edilemez... Kurucu Meclis devrimci çalışmalarında yalnızca sovyetlere dayanabilir. Kurucu Meclis ve Sovyetler, işte yönelmekte olduğumuz birleşik devlet modeli." Gariptir ki sağ kanadın çizgisini oldukça iyi niteleyen Kurucu Meclis'le sovyetleri birleştiren "birleşik" devlet iktidarı teorisi birbuçuk iki sene sonra Almanya'da Rudolf Hillerding tarafından yeniden ele alınır. Hilferding de proletaryanın iktidarı ele almasına karşı mücadele ediyordu. Alman/Avusturya oportünisti o zaman kopya çekmiş olduğunun farkında değildi.

İçinde Bulunduğumuz Durum Üzerine mektubu, Rusya'da halkın çoğunluğunun arkamızda olduğunu inkar ediyordu. Salt parlamenter çoğunluğu dikkate alıyordu. "Rusya'da ki işçilerin çoğunluğu ve askerlerin önemli bir kısmı bizle birlikte. Ancak bunun gerisi için durum belirsizdir. Örneğin, eğer Kurucu Meclis seçimleri yapılırsa köylülüğün çoğunluğunun S-R'ler için oy vereceği kanısındayız. Bu tesadüfi bir olay mıdır?" diyorlardı. Sorunu böyle koymak temel bir hata içermekteydi: Köylülüğün güçlü devrimci çıkarları olması ve bunları gerçekleştirmek için derin bir arzuya sahip olması mümkünse de, bağımsız bir politik tavır almasının mümkün olmadığı burada kavranılamamıştır; çünkü, köylülük ya oyunu S-R'lere vererek özünde burjuvaziden yana oy kullanacaktır ya da aktif bir biçimde proletaryaya katılacaktır. Bu iki şıktan birinin gerçekleşmesi de bizim yürüteceğimiz politikaya bağlıdır. Eğer Kurucu Meclis'te muhalefet rolü oynamak üzere önparlamento'ya gitseydik, köylülüğü, neredeyse mekanik bir şekilde, çıkarlarını tatmin etme yolunu Kurucu Meclis içinde aramaya zorlamış olacaktık. Bunu da köylülük parlamentonun muhalefetinden değil çoğunluğundan yola çıkarak yapmak durumunda olacaktık. Tam tersine iktidarın proletarya tarafından fethedilmesi köylülerin derhal büyük toprak sahiplerine ve memurlara karşı mücadelesi için devrimci bir çerçeve yaratacaktı. Yani sık kullandığımız tabirlerden biriyle şunu söyleyebilirim ki bu mektupta köylülüğün hem küçümsemesi ve hem de aldatılması sözkonusu: Hem köylülüğün devrimci yeteneklerinin (proletaryanın önderliği altında) küçümsemesi, hem de politik bağımsızlığının abartılması. Bu çift hata da proletaryanın ve

partisinin gücünün küçümsenmesinden yani sosyal demokrat bir anlayıştan kaynaklanmaktadır Burada şaşılacak bir şey yoktur. Oportünizmin tüm nüansları son tahlilde devrimci güçlerin ve proletaryanın rasyonel olmayan bir değerlendirmesine dayanır.

Mektubun yazarları iktidarın fethi düşüncesine karşı mücadele ederken partiyi devrimci savaş perspektifleriyle korkutmaya çalışıyorlardı: "Askerlerin çoğunluğu bizi savaş sloganımız için değil, barış sloganımız için destekliyorlar... Eğer iktidarı ele aldıktan sonra dünya durumunun gerekleri yüzünden devrimci bir savaş yürütme zorunluluğu ile karşı karşıya kalırsak, askerlerin seçkinleri bizimle kalacaktır ama kitle bizi terkedecektir." Bu akıl yürütme son derece eğitici. Bu gerekçeler burada aslında iktidarın ele geçirilmesine karşı yöneltilmiştir ancak, daha sonra Brest-Litovsk barışının imzalanması yönündeki temel nedenleri burada bulabiliriz. Açıktır ki bu mektupta takınılan tavır mektubun yazarları Brest barışının kabullenmesine oldukça yatkın hale getiriyordu. Bu konuda bize düşen, başka bir vesileyle bu konuda söylediklerimizi tekrarlamaktır: Lenin'in siyasi dehasını simgeleyen şey, tek başına geçici Brest teslimiyeti değildir, Brest ile Ekim'in ittifakıdır. İşte unutulmaması gereken budur.'

İşçi sınıfı, düşmanın kendisinden daha güçlü olduğu bilinci ile mücadele eder ve gelişir. Günlük hayatta sürekli olarak gözlemlenen budur. Düşmanın elinde zenginliği, iktidarı, her türlü ideolojik müdahale aracı, her cins baskı aygıtı vardır. Düşmanın bizden daha güçlü olduğu düşüncesinin kabullenmesi hazırlık dönemindeki bir devrimci partinin yaşamının ve çalışmasının yapısal bir parçasıdır. Zaten partinin sürükleneceği her türlü tedbirsiz veya erken hareketin sonuçları ona her seferinde ve kabaca, düşmanın gücünü hatırlatır. Ne var ki, düşmanın kendinden daha güçlüymüş gibi düşünme alışkanlığının, zaferin önündeki en büyük engel haline dönüştüğü, bir an da gelebilir.

Burjuvazinin bu günkü zayıflığı, bir yönüyle, dünkü gücünün gölgesinde gizlenmektedir. "Düşmanın gücünü küçümsüyorsunuz!" İşte silahlı ayaklanmaya düşman olan tüm öğelerin buluşma noktası Sağ kanat zaferden iki hafta önce şöyle yazıyordu: "Ayaklanma üzerine sadece laf etmek niyetinde olmayanlar, onun gerçekleşebilme şansını iyice tartmalıdırlar. Özellikle içinde bulunduğumuz anda, düşmanın gücü sanıldığından fazladır. Mücadelenin kaderini belirleyecek olan Petrograt'tır. Oysa Petrograt'ta proleter partinin düşmanları azımsanmayacak güçler toparlamışlardır: gayet iyi silahlandırılmış, çok iyi örgütlü, savaşmasını bilen ve hırsla arzulayan 5000 junker; ayrıca genelkurmay, vurucu birlikler, kazaklar, garnizonun önemli bir kesimi, daha sonra Petrograt'ın çevresini sarmış topçu birliklerinin çok büyük bir kesimi. Ayrıca, Merkez Yürütme Komitesi aracılığıyla düşmanlarımız büyük ihtimalle cepheden asker getirtmeye de çalışacaklardır." (İçinde Bulduğumuz Durum Üzerine) Oysa bir iç savaşta sadece taburların sayısını saymak yetmez, aynı zamanda bilinç düzeylerini de dikkate almak gerekir. Kusursuz ve eksiksiz bir değerlendirmeye varmak hiçbir zaman mümkün değildir. Lenin de düşmanın Petrograt'ta önemli güçler yığıldığını düşünüyor ve ayaklanmayı, kansız geçebileceğini düşündüğü, Moskova'dan başlatmayı öneriyordu. Hazırlık aşamasında bu tür kısmi hatalar en olumlu koşullarda dahi kaçınılmazdır ve her zaman en olumsuz şıkkı düşünmek daha akılcıdır. Fakat bizi burada ilgilendiren hata, düşmanın güçlerinin muazzam biçimde abartılması, düşmanın gerçekte hiçbir askeri gücü olmadığı halde oranların tümüyle çarpıtılmasıdır.

Almanya örneğinin kanıtlandığı gibi bu sorun korkunç bir öneme sahiptir. Ayaklanma sloganı Almanya Komünist Partisi yöneticileri için esas olarak -hatta tümüyle- bir ajitasyon yöntemi olduğu sürece bu yöneticiler düşmanın silahlı güçlerini (Reichwehr, faşist birlikler, polis) akıllarına getirmiyorlardı Ancak sorunla doğrudan doğruya karşı karşıya kaldıklarında, düşmanın silahlı güçlerini neredeyse yok sayan bu aynı yoldaşlar, bu sefer de başka bir aşırı uca sürüklendiler: bu kez burjuvazinin silahlı güçleri hakkında önlerine sunulan her rakamı veri olarak almaya başladılar. Bu rakamı (yarım milyon, hatta daha fazlasını yuvarladılar. Böylece de karşılarında onların çabasını felçedecek kadar tıkız ve tepeden tırnağa silahlı bir kitle yarattılar. Alman karşı devrim güçlerinin

hatırı sayılır bir nicelikte olduğu, en azından bizim kornilovcularımız veya yarı-kornilovcularımızdan çok daha iyi örgütlü ve hazırlıklı oldukları tartışma götürmez. Fakat Alman devriminin etkin güçleri de bizimkilerden farklıdır. Almanya'da proletarya nüfusun ezici çoğunluğunu temsil eder. Bizdeyse, en azından ilk aşamada, sorun Petrograd ve Moskova'da çözüldü. Almanya'da ayaklanma daha işin başından onlarca güçlü proleter odağına sahip olacaktı. Eğer A.K.P. yöneticileri bunu akıl etmiş olsalardı, düşmanın güçleri ölçüsüzce şişirilmiş istatistik kestirimlerinden çok daha az korkunç gözükürdü. Her halükarda Almanya'daki Ekim yenilgisinden sonra bu yenilgiye neden olan politikayı temize çıkarmak için yapılmış olan ve halada yapılmakta olan ve üstü örtülü niyetler içeren değerlendirmeleri kesinlikle geri çevirmek gerekir. Rus örneğimiz bu açıdan olağanüstü bir öneme sahiptir: Petrograd'ta kan dökmeden elde ettiğimiz başarıdan iki hafta önce -ki bu zaferi iki hafta öncesinde de elde edebilirdik- Partimizin deneyimli bazı politikacıları, karşımıza bir sürü düşman dikildiğini kanıtlamaya çabalıyorlardı: savaşmasını bilen ve arzulayan junkerler, vurucu birlikler, kazaklar, garnizonun önemli bir kesimi, Petrograd'ı saran topçular, cepheden getirtilen birlikler. Oysa gerçekte karşımızda hiçbir şey, kesinlikle hiçbir şey yoktu. Bir an için ayaklanmaya karşı olanların Partide ve Merkez Komitesi'nde çoğunlukta olduklarını varsayalım, işte o zaman eğer Lenin Merkez Komitesi'ne karşı partiye çağrı yapmasaydı -ki Lenin bunu yapmaya hazırlanıyordu ve kesinlikle de başarılı bir şekilde bunu yapabiliirdi- devrim yıkıma sürüklenirdi. Ama benzer durumla karşı karşıya kalan her partinin elinin altında bir Lenin bulunmaz. Eğer Merkez Komitesi'nde mücadeleden kaçma eğilimindekiler kazansaydı, tarihin nasıl yazılacağını tahmin etmek güç değil. Resmi tarihçiler durumu kuşkusuz Ekim 1917'de ayaklanmanın bir çılgınlık olduğunu kanıtlayacak şekilde aktaracaklardı: junkerlerin, kazakların, vurucu birliklerin sayısı hakkında okuyucuya mutlaka muhteşem istatistikler sunacaklardı. Ayaklanma sırasında denenmemiş bu güçler işte o zaman gerçekte olduklarından çok daha fazla korkutucu gözüküyorlardı. İşte her devrimcinin bilincine iyice kazınması gereken ders budur.

Lenin'in Eylül ve Ekim aylarında Merkez Komitesi üzerindeki zorlayıcı sürekli ve bıkmayan baskısı, ayaklanma zamanını geçirmemiz korkusundan kaynaklanıyordu. "Laf!" diyordu sağ kanat, "zaman geçtikçe etkinliğimiz artacaktır". Kim haklıydı ve zamanı geçirmek ne anlama geliyordu? Burada devrimin yolları ve yöntemleri konusundaki aktif, stratejik, Bolşevik yaklaşımla, kadercilik dolu, Menşevik, sosyal-demokrat anlayışın en açık biçimde çatıştığı bir sorunu ele alıyoruz. Zamanı geçirmek ne demektir? Güçler ilişkisinin en çok bizden yana olduğu an elbette ki ayaklanma için en olumlu andır. Burada sözünü ettiğimiz şey tabii ki bilinç düzeyindeki, yani siyasi üst yapıdaki güç ilişkileridir yoksa hemen hemen tüm devrim dönemi için aşşağı yukarı süreklilik arzeden altyapı değildir söz konusu olan. Tek ve aynı bir ekonomik zeminde, aynı toplumsal sınıf ayrışması temelinde, güç ilişkileri temelinde, proleter kitlelerin haleti ruhiyesine göre, yanlısamlarının yok olması, siyasal deneyimlerinin birikimi, ara sınıf ve tabakaların devlet iktidarının kendisinin kendi kendine olan güveninin zayıflamasına bağlı olarak oynar. Devrim döneminde bu süreçler büyük bir hızla gelişir. Taktik sanatı işte bu koşullar bileşiminin bize en uygun olduğu anı yakalayabilmektir. Kornilov ayaklanması bu koşulları nihayi olarak hazırlamıştı. Kitleler kendi gözleri ile 'karşı devrim tehlikesini görmüş ve sovyetlerdeki çoğunluk partilerine olan güvenlerini yitirmişlerdi. Artık duruma bir çözüm arama sırasının Bolşeviklerde olduğu kanaatine varmışlardı. Ne devlet iktidarının çözülmesi ne de kitlelerin Bolşeviklere yönelttiği sabırsız ve titiz güvenin kendiliğinden akışı uzun süreli olamazdı; kriz ya şu, ya da bu biçimde çözülecekti. Ya şimdi, ya asla! diye tekrarlıyordu Lenin.

Sağ kanadın buna cevabı şöyleydi: "iktidarın proleter partisinin eline geçişi sorununu böyle koymak tarihi bir hatadır: Ya hemen, ya asla, hayır, proletaryanın partisi büyüyecek, sayısı giderek artan kitlelerin gözünde programı daha da anlaşılır hale gelecektir. İçinde bulunduğumuz koşullarda

bu başarılar dizisi işte ancak ayaklanma inisiyatifi olarak baltalanabilir... Bu felaket politikasına karşı uyarıda bulunuyoruz." (**İçinde Bulduğumuz Durum Üzerine**)

Bu kaderci iyimserliği iyi incelemek gerek. Bu ulusal bir özellik olmadığı gibi, kişisel bir özellik de değildir. Daha geçen sene aynı eğilimi Almanya'da izledik. Özünde bu bekleme, kaderciliğin altında yatan kararsızlık ve hatta eylem yapma yeteneksizliğidir. Fakat bunlar bir teselli mükafatının ardına gizlenmektedir: sözde gittikçe daha etkin hale geliyormuşuz, gücümüz gün geçtikçe artacakmış. Korkunç bir hata! Bir devrimci partinin gücü ancak bir ana kadar artar, daha sonra azalabilir: partinin pasifliği karşısında kitlelerin umudu hayal kırıklığına dönüşür ve bu sırada panikten kurtulan düşman bu hayal kırıklığını kedi lehine çevirir. Ekim 1923'de Almanya'da izlediğimiz işte bu tür bir dönüşümdü. Rusya'da bile 1917 sonbaharında bu türde bir dönüşümden çok da uzak değildik. Belki de birkaç hafta daha geçmesi beklenseydi bu gerçekleşebilirdi. Haklı olan Lenin idi: Ya şimdi, ya asla!

Ayaklanmaya karşı olanlar son ve en güçlü kozlarını oynayarak şunu diyorlardı: "Ama belirleyici sorun şudur: Başkent'in asker ve işçilerinin zihniyeti, her ne pahasına olursa olsun arzuladıkları sokak kavgasından başka selamet görmeyecek bir raddeye mi varmıştır? Hayır, böyle bir anlayış yoktur... Başkent'in fakir halk kitlelerinde eğer onları sokağa inmeye itecek derece savaştan bir zihniyet var olsaydı, o zaman, inisiyatifi onlar altıdı ve böylece Partimizin etkinliğinin zayıf olduğu, en önemli ve en büyük kitle örgütlerini de (demiryolları sendikası, posta telegraf sendikası vs.) peşlerinden sürüklerlerdi. Oysa böyle bir anlayış fabrikalarda ve kırsalalarda dahi yoktur, bunun üzerine planlar inşa etmek bir aldatmacadır" (**İçinde Bulduğumuz Durum Üzerine**)

Partiyi yöneten Alman yoldaşların da geçen seneki vuruşmasız ricatı aldatmak için, kitlelerin savaşmak istemediğini bahane ettikleri hatırlanırsa, 11 Ekim 1917'de yazılmış olan yukarıdaki satırlar olağanüstü bir güncellik kazanırlar. Ama şunu iyi anlamak gerekir ki muzaffer bir ayaklanma genellikle, kitleler akılsızca savaşa atmayacak kadar tecrübe sahibi olduklarında ve savaştan, kararlı ve aktif bir yönetimi talep edip bekledikleri zaman en iyi şekilde güvenceye alınmıştır. Ekim 1917'de Nisan müdahalesi, Temmuz günleri ve Kornilov ayaklanmasından ders alan kitleler, en azından bunların seçkin tabakası, artık söz konusu olanın kendiliğinden pretostolar, keşif kolları değil iktidarı ele alacak kesin ayaklanma olduğunu anlamışlardı. Daha sonra artık içinde buldukları zihniyet daha yoğun, daha eleştirel, daha düşünülmüş hale geldi. Güven ve yanılısına dolu bir kendiliğindencilikten daha eleştirel bir bilince geçiş, kaçınılmaz olarak bir devrimci durum yaratır, kitlelerin zihnindeki bu giderek artan kriz ancak ve ancak partinin doğru bir politika gütmesiyle aşılabılır, yani partinin proleter ayaklanmayı yönetme arzusuna ve yeteneğine gerçekten sahip olmasıyla. Aksine, yavaş yavaş proletaryayı uzlaşmacılardan koparmış ve bunun için uzun süre devrimci ajitasyon yapmış bir parti, kitlelerin güveni sayesinde olayların tepe noktasına ulaştığı halde tereddüt etmeye başlar, öküzün altında buzağı aramaya kalkışır, hık mık eder ve yan çizerse; kitlelerin eylemliliğini felç eder, kitlelerde hayal kırıklığına ve dağılmalara yol açarsa, devrimi kaybeder, ama buna karşın, yenilgiden sonra kitlelerin eylemliliğinin eksikliğini bahane etmenin yolunu açar. İçinde Bulduğumuz Durum Üzerine mektubu örgütümüzü işte böyle bir yola sürüklüyordu. Allahtan, Parti Lenin'in önderliğinde yönetici kesim arasındaki bu zihniyeti kararlı bir şekilde tasfiye etti ve ancak böylece darbeyi muzaffer bir şekilde gerçekletirebildi.

Artık Ekim Devrimi'nin siyasi sorunlarının özünü nitelediğimize ve partimizdeki görüş ayrılıklarının esas nedenini açığa çıkarmaya çalıştığımız göre geriye partide son belirleyici haftalarda gelişen mücadelenin en önemli anlarını kısaca incelememiz kalıyor.

Silahlı ayaklanmaya girişme kararı Merkez Komitesinin 10 Ekim tarihli toplantısında alındı, **İçinde Bulduğumuz Durum Üzerine** mektubu Partinin belli başlı örgütlerine ayın 1 l'inde yollandı. Ayın 18'inde, yani tam bir hafta önce, Kamanev, Novaia Jizn'de bir mektup yayımladı. "Sadece Zinoviev ve ben değil" diyordu, "bir dizi yoldaş daha, şimdiki günler ilişkisi içinde şu anda

sovyetler kongresinden bağımsız ve de kongreden birkaç gün önce bir silahlı ayaklanmaya başvurmanın kabul edilemeyecek bir eylem olacağı, ve gerek devrim gerekse de proletarya için ölümcül nitelikte olacağı kanaatindedeler." (Novaia Jizn, 18 Ekim 1917) 25 Ekim'de iktidar ele geçirilmiş ve sovyet hükümeti Saint-Petersburg'da kurulmuştu. 4 Kasım'da, Partinin önde gelen birçok militan sovyet partilerinden oluşmuş bir koalisyon hükümetinin oluşturulmasını şart koşarak Merkez Komitesinden ve Halk Komiserleri Konseyinden istifa ettiler. "Aksi takdirde siyasi terör uygulamasıyla ayakta duran saf bolşevik bir hükümete razı olmamız gerekecek," diyorlardı; aynı sırada yazılan başka bir belgede ise: "Demokrasinin çeşitli fraksiyonları arasında kan dökülmesine bir an önce son verilmesini isteyen proletaryanın ve askerlerin ezici çoğunluğunun iradesine karşı Merkez Komitesinin yürüttüğü bu ölümcül politikanın sorumluluğuna daha fazla ortak olamayız. Bu nedenle işçi ve asker kitlelere görüşlerimizi açıklıkla söyleyebilme ve onları "Yaşasın Sovyet Partileri Hükümeti! Bu zeminde derhal anlaşma!" çağrılarını desteklemeye çağırma hakkına sahip olabilmek için Merkez Komitesi üyeliğinden istifa ediyoruz." (Ekim Harekatı, 1917 Devrimi Arşivleri)

Böylece, silahlı ayaklanmayı ve iktidarın ele alınmasını macera olarak görüp karşı çıkanlar ayaklanmanın zaferinden sonra da proletaryanın iktidarı ellerinden alıp kopardığı partilere iktidarın geri verilmesi için müdahale ediyorlardı. Peki ama Bolşevik Partisi ne diye iktidarı -çünkü gerçekten de söz konusu olan iktidarın geri verilmesiydi S-R'lere ve Menşeviklere iade edeceklermiş? Muhalefet üyelerinin buna cevabı şuydu: "İlerde doğabilecek kanlı olayları, bizleri tehdit eden açlığı, devrimin Kaledine taraftarlarınca ezilmesini önlemek için ve Kurucu Meclisin öngürülen tarihte toplanabilmesini sağlamak ve İşçi-Asker Temsilcileri Sovyetleri Rusya Kongresinin kararlaştırdığı barış programının gerçekten uygulanabilmesi için bu tür bir hükümetin oluşturulmasını gerekli görüyoruz."

Başka bir tabirle, sovyetist zeminden burjuva parlamentarizmine giden bir yol aramaktı söz konusu olan. Devrim önparlamento yolundan geçmeyi reddedip yolunu Ekim üzerinden inşa etmeyi seçtiğine göre, muhalefete göre önümüzdeki görev de devrimi diktatörlükten kurtarıp onu S-R'lerin ve Menşeviklerin yardımıyla burjuva rejimine doğru yönlendirmek oluyordu. Söz konusu olan bal gibi Ekim Devriminin tasfiye edilmesiydi. Bu koşullarda elbett ki her hangi bir anlaşma kesinlikle söz konusu olamazdı.

Ertesi gün, 5 Kasım'da, aynı eğilimin yansıdığı başka bir mektup daha yayımlandı:

"Bazı marksistlerin her türlü sağduyuya ve koşullara rağmen, tüm sosyalist partilerle anlaşmayı bize zorlayıcı biçimde dayatan fiili durumu dikkate almayı reddettikleri bir anda, parti disiplini adına kişi kültürüne kapılmanın, tüm sosyalist partilerle yapılacak olan bir anlaşmayı -ki bu anlaşma bizim temel taleplerimizi sağlamlatıracaktır- şu veya bu kişinin elleride hükümete katılıp katılmamasına bağımlı hale getirip bir an için olsun kan dökülmesinin uzamasını kabul edemem." (İşçi Gazetesi, 5 Ekim 1917)

Mektubun yazar Lozovky; "Bolşevik RSDiP' inin işçi sınıfının marksist partisi olarak mı kalacağı, yoksa artık geri dönüşsüz bir biçimde devrimci-marksizmle hiçbir alakası olmayan bir yola mı sapacağı" konusunda karar vermek için bir Parti Kongresi toplanması mücadelesine girme gerekliliğini ilan ediyordu.

· Durum gerçekten de umutsuz gözüküyordu, partinin programını gerçekleştirmek amacıyla iktidarda kalma çabasını açıkça mahkum edenler sadece burjuvazi ve toprak sahipleri değil, sadece halen bir dizi örgütü (demiryolu işçileri Rusya komitesi, asker komiteleri, memurlar vs.) ellerinde tutan "devrimci demokrasi" değil ama aynı zamanda kendi partimizin en etkin bazı militanları, MK ye Halk Komiserleri Konseyi üyeleri idi. Yüzeysel bir değerlendirmeye durum gerçekten de umutsuz gözükebilirdi. Muhaleletin taleplerini kabullenmek Ekim'i tasfiye etmek olurdu. Ama o zaman da devrimi yapmış olmanın da hiçbir anlamı kalmıyordu. Yapılacak tek bir şey kalmıştı:

kitlelerin devrimci iradesine güvenerek yolumuzda ilerlemek. 7 Kasım'da Pravda Lenin tarafından kaleme alınan, devrimci coşku dolu, açık, basit, tartışma götürmez formüller ile Parti kitesine hitap eden MK'sinin kesin tavır takınması bir açıklama yayımladı. Bu çağrı, partinin ve Merkez Komitesinin ileride izleyeceği politika üzerindeki tüm kuşkuları kesin olarak kaldırdı.

"Yazıklar olsun tüm inançsız insanlara, tereddüt edenlere, şüphe edenlere! Yazıklar olsun burjuvazinin veya ona doğrudan ya da dolaylı yardımcılık yapanların çılgınlıklarından ürkenlere! Petersburg'lu, Moskova'lı ve diğer işçi ve askerlerde tereddütün zerresi yoktur. Partimiz, sovyet iktidarını korumak ve başta işçiler ve yoksul köylüler olmak üzere tüm emekçilerin çıkarlarını korumak üzere tek bir vücut olarak kenetlenmiş bir şekilde dimdik ayakta" (Pravda, 20 Kasım 1917)

Partideki en keskin kriz böylece atlatılmıştı. Fakat iç mücadele sona ermiyordu. Aynı çizgi üzerinde sürüp gidiyordu. Buna karşın siyasi önemi gittikçe azalıyordu. Kurucu Meclisin toplanması ile ilgili olarak Partimizin Petrograd Komitesinin 12 Aralık tarihli toplantısına Ouristy'nin sunduğu raporda, bunun son dercede ilginç bir kanıtını bulabiliriz:

"Partimizdeki görüş ayrılıkları yeni değildir. Daha önce ayaklanma konusunda ortaya tartışmanın akışını izlemektedirler, şimdi de bazı yoldaşlar Kurucu Meclis devrinin taçlandırılması gibi algılıyorlar. Küçük burjuva mantığıyla hareket ederek, incelikte ve nezakette kusur etmememizi talep ediyorlar vs. Kurucu Meclis üyesi Bolşeviklerin onun toplanmasını, güç ilişkilerini vs. denetlemesini istemiyorlar. Meseleye tamamen şekilci bir açıdan yaklaşıyorlar ve bu denetimin verileri sayesinde Kurucu Meclis etrafında nelerin olup bittiğini ,görebildiğimizi ve bu sayede ileride buna karşı tavrımızı saptamamızın kolaylaştığını anlamıyorlar... Biz şimdi proletaryanın ve yoksul köylülüğün çıkarları için mücadele ediyoruz; oysa bazı yoldaşlar. Kurucu meclisle son bulacak bir Burjuva Devrimi yaptığımız kanaatindedirler.

Kurucu meclisin dağıtılması Rusya'nın ve partimizin tarihinde önemli bir dönemin bitişini simgeler.Proletaryanın partisi, iç dirençleri aştıktan sonra sadece iktidarı ele geçirmekle kalmamış, onu korumasını da bilmişti.

Ekim Ayaklanması ve Sovyet Yasallığı

Eylül ayında, Demokratik Konferans günleri sırasında Lenin derhal ayaklanmaya geçilmesini talep ederek şöyle diyordu:

"Ayaklanma sorununa birer marksist gibi yaklaşacaksak, yani onu bir sanat olarak değerlendireceksek, aynı zamanda, bir saniye dahi kaybetmeden, ayaklanma birliklerinin genel kurmayını oluşturmalı, güçlerimizin dağıtımını yapmalı, Alexandra tiyatrosunu kuşatmalı, Peter-Poi kalesini işgal etmeli, genel kurmayı ve hükümeti tutuklamalı, Junkerlere ve "vahşi tugaylara" karşı, düşmanı şehrin göbeğine sokmaktansa döğüşerek ölmeyi tercih ederek kendini feda etmeyi göze alabilecek birlikler yollamalıyız. Silahlı işçileri harekete geçirerek onları son kavgaya çağırmalı ve aynı anda hem telefon hem de telgraf merkezini ele geçirmeli, kendi istasyonuna yerleştirmeli, onu telefon aracılığıyla tüm fabrikalara, tüm birliklere, silahlı mücadelenin sürdürüldüğü her yere vs. bağlanmalıyız. Tabii ki tam bunlar yaklaşık örneklerdir ama ihtilali bir sanat olarak ele almaksızın içinde bulunduğumuz durumda marksizme ve devrime sadık kalınamayacağını kanıtlamak istedim."

Bu yaklaşım ayaklanmanın hazırlığının ve gerçekleştirilmesinin partinin aracılığıyla ve partinin yönetimi altında gerçekleştirilmesi ve daha sonra zaferin Sovyetler Kongresince onaylanması anlamına geliyordu. Merkez Komitesi bu öneriyi kabul etmedi. Ayaklanma sovyetçi zemine kaydırıldı ve sovyetlerin ikinci kongresine bağlandı. Bu görüş ayrılığı özel bir açıklama gerektiriyor; o zamam doğal olarak bu ayrılık bir ilkesel sorun çerçevesine girmeyip, son dercede büyük bir pratik öneme sahip olduğu halde tamamıyla teknik bir sorun olarak belirecektir.

Lenin'in ayaklanmaya geçmekte geç kalacağımızdan ne kadar endişelendiğini yukarıda anlatmıştık. Partinin tepe kadrolarındaki tereddütlerle karşı karşıya kalındığı için ayaklanmayı resmi olarak sovyetlerin ikinci kongresine bağlayan ajitasyon onun gözünde tahammül edilemeyecek bir gecikme, kararsızlara ve kararsızlığa verilmiş bir ödün, boşa zaman kaybı, yani ağır bir suç teşkil etmekteydi. Lenin Eylül sonundan itibaren bu düşünceyi birçok kereler işlemiştir. 29 Eylül'de şöyle yazar:

"MK ve Parti yöneticileri arasında, iktidarın derhal ele geçirilmesine, ayaklanmanın şimdi yapılmasına karşı olup, sovyet kongresinin beklenmesinden yana olan bir eğilim, bir akım vardır. Bu eğilime, akıma karşı mücadele etmek gerek." Yine Lenin, bu kez Ekim başında şöyle der: "Beklemek cinayettir. Sovyetler Kongresini beklemek saçma, çocuksu bir şekilciliktir, devrime ihanettir." 8 Ekim tarihindeki Petrograd konferansı tezlerinde de "anayasalcı yanlısamalara ve sovyetler kongresiyle ilgili umutlara karşı savaşmalıyız, illa da bu kongreyi bekleme niyetinden vazgeçmeliyiz." Ardından 24 Ekim'de; "artık açıktır ki ayaklanmanın daha fazla geciktirilmesi ölüm demektir." der. "Bugün yenebilecek olan (ve mutlaka yenecek olan) ama yarını beklerlerse herşeyi kaybedebilecek olan devrimcileri tarih asla affetmez.

Her saatin devrim dersinde dövülmüş olan bu mektuplar Lenin'in özelliği açısından ve anın değerlendirilmesi açısından olağanüstü bir öneme sahiptir. Bu mektuplara ilham veren duygu, devrime karşı, kaderci, beklemeci, sosyal-demokrat, menşevik yaklaşıma, devrimi bir tür sonu gelmeyen film olarak algılayan yaklaşıma karşı duyulan tikslenme ve öfkedir. Zaman, siyasette genel olarak da önemli bir etkidir. Savaş ve devrim dönemlerinde bunun önemi yüz kat daha artar. Bugün yapabilecek olan vana gerçekleştirebileceğimizin garantisi yoktur, Bugün ayaklanmak, düşmanı devirmek iktidarı ele almak mümkün olur. Buna bu yarın belki de imansız hale gelebilir. Peki ama iktidarı ele almak tarihin akışını değiştirmektir, bu çapta bir olayın 24 saatlik bir zaman aralığına bağlı olması mümkünmüdür ki? Elbette ki mümkündür. Söz konusu olan silahlı ayaklanma oldu mu olaylar siyasetin kilometresi ile değil, savaşın metresi ile ölçülür. Birkaç hafta, birkaç gün, hatta tek bir günün geçmesini beklerseniz, bu, bazı koşullarda devrimin yenilmesi, teslimiyeti anlamına gelebilir. Lenin'in baskısı, eleştirisi, devrimci kuşkuculuğu olmasaydı parti büyük ihtimalle belirleyici anda çizgisini düzeltemezdi, çünkü yönetimin üst kademelerindeki direnç çok güçlüydü ve genel olarak savaş sırasında olduğu gibi, özel olarak iç savaşta da genel kurmayın rolü her zaman büyük bir öneme sahiptir.

Ancak, bununla birlikte şu da vardır ki, Sovyetlerin II. Kongresi'ne hazırlanıyor gözükerek ve bu kongreyi savunma süsü altında, ayaklanma hazırlıklarının yürütülmesi bize paha biçilmez faydalar da sağlıyordu. Petrograd sovyeti olarak bizler, Kerenski'nin, garnizonun üçte ikisini cepheye sevk etme emrini iptal ettiğimizden beri fiili olarak silahlı ayaklanma halindeydik. O zaman henüz Petrograd dışında bulunan Lenin olayın bu yönünü ve önemini yeterince değerlendiremedi. Hatırlayabildiğim kadarıyla o zamanlar mektuplarında bundan söz etmiyordu. Oysa garnizonun Petrograd'dan uzaklaştırılmasına karşı çıkıp, Devrimci Askeri Komiteyi kurup (7 Ekim), tüm askeri kuruluşlara ve birliklere komiserlerimizi yollayıp, böylece hem Petrograd askeri bölgesi genel kurmayını hem de hükümeti tümüyle, tecrit ettiğimiz andan itibaren, 25 Ekim ayaklanmasının kaderi en azından dörtte iki oranında belirlenmişti. Yani bir anlamıyla, Petrograd birliklerinin Geçici Hükümet'e karşı silahlı ayaklanması (kan dökmezsizin) gerçekleştirilmişti. Bu da iktidar sorununu belirleyecek olan sovyetlerin ikinci kongresinin savunmasını hazırlama şiarıyla gerçekleştirilmişti. Lenin'in kan dökmeden zafere ulaşabileceği düşüncesiyle ayaklanmayı Moskova'dan başlatma önerisi, gizlendiği yerden, Ekim ortalarına doğru başkent garnizonunun "barışçıl" ayaklanmasından sonra sadece zihniyet açısından değil, organik ilişkiler açısından da tüm askeri kademelerde gerçekleşen kökten değişimin farkına varma olanağına sahip olamamsından kaynaklanmaktaydı. Devrimci Askeri Komitenin emriyle askeri taburların kenti terketmeyi

reddetmeleriyle, başkentte, üstü (burjuva demokratik devletinin son artıklarıyla) kabaca örtülü, muzaffer bir ayaklanmaya sahiptik. 25 Ekim ayaklanması sadece tamamlayıcı bir işlev gördü. Bunun için de acısız gerçekleşti. Moskova'daysa, aksine, Halk Komiserleri Konseyi Petrograd'a kurulmuş olduğu halde mücadele çok daha uzun sürdü ve kanlı oldu. Açıkta' ki, ayaklanma Petrograd'daki harekattan önce Moskova'dan başlasaydı o zaman sonuca ulaşılması çok daha fazla sürecekti ve başarıya ulaşma şansı oldukça muğlak olacaktı. Oysa Moskova'daki bir başarısızlığın Petrograd'a da çok olumsuz yankıları olurdu. Tabii ki Lenin'in planıyla bile zafer imkansız değildi ama olayların bu şekliyle akışı çok daha ekonomik çok daha karlı oldu ve daha bütünsel bir zaferle sonuçlandı.

İktidarın ele geçiriliş anını aşağı yukarı Sovyetlerin ikinci kongresi ile aynı ana denk düşürebildik. Bunun tek sebebi de neredeyse "yasal" bir biçimde "sessiz" silahlı ayaklanmanın -hiç olmazsa Petrograd'da dörtte üç oranında hatta belki de onda dokuz oranında çoktan gerçekleşmiş olmasıydı, ikili iktidar halinin "normal" koşullarından doğduğu için bu ayaklanma bir yönüyle "yasaldı". Daha önce de kaç kez Petrograd Sovyeti -uzlaşmacıların elinde olduğu dönemde dahi-hükümetin kararlarını denetlemiş veya değiştirmişti. Tarihde Kerenskizm olarak anılan bu rejimin oluşumuyla tamamen uyumlu bir işleyiş biçimiydi bu. Biz Bolşevikler Petrograd sovyetinde çoğunluğu elimize geçirdiğimizde ikili iktidarın yöntemlerini sürdürmek ve vurgulamaktan başka birşey yapmadık. Garnizonun cepheye yollanması emrini denetleyip değiştirmeyi üstlendik. Böylece de Petrograd garnizonunun fiili ayaklanmasını ikili iktidarın yöntemleri ve geleneklerine dayanarak çıkardık. Daha da ötesi, iktidar meselesini ajitasyonumuzla birleştirerek bu ikili iktidar geleneklerini daha da geliştirip derinleştirdik ve tam Rusya'daki bolşevik ihtilali için yasal sovyetik çerçeveyi hazırladık.

Kitlelere sovyetik anayasalcı yanılısamalar da aşılamıyorduk, çünkü II. Kongre için mücadele ,şiarı altında devrimci ordunun güçlerini de devamıza kazanıyor ve toparlıyorduk. Aynı zamanda beklediğimizden çok daha fazla bir oranda düşmanlarımızı, uzlaşmacıları, sovyet yasallığı tuzağına düşürdük. Politikada kumazlık yapmak her zaman tehlikelidir, hele devrim döneminde, çünkü düşmanı kandırmak zordur ve üstelik kaş yapayım derken göz çıkarıp, asıl peşinizden gelen kitleleri yanıltabilirsiniz. Eğer bizim "kurnazlığımız" tamamen tuttuysa bunun nedeni, bu kumazlığın iç savaştan kaçınmaya çalışan dahiyane bir strateji uzmanının uydurduğu yapay bir mucitlik eseri olmayıp uzlaşmacı rejimin kokuşma süresinin ve aleni çelişkilerinin doğal bir sonucu olmasındandır. Geçici Hükümet garnizondan kurtulmak istiyordu. Askerler ise cepheye gitmek istemiyordu. Bu doğal arzuya biz siyasi bir içerik kazandırdık, devrimci bir amaç kattık, "yasal" bir örtü verdik. Bu sayede garnizon içinde görüş birliğini sağlayarak onu Petrograd işçileriyle iyice kaynaştırdık. Düşmanlarımızısa, aksine içinde buldukları umutsuz durum ve kargaşa nedeniyle bu sovyet yasallığına safça sarılmaya hazırladılar. Aldatılmak için can atıyorlardı, biz de onlara bu konuda yardımcı olmak için elimizden geleni yaptık.

Uzlaşmacılarla bizim aramızda sovyet yasallığı için bir mücadele sürüp gidiyordu. Kitlelerin gözünde iktidarın kaynağı Sovyetlerdi. Kerenksi, Tseretelli, Skobelev Sovyetlerin içinden çıkmıştı. Ama biz de temel sloganımız olan: "Tüm iktidar Sovyetlere!" ile sovyetlere sıkı sıkıya bağlıydık. Burjuvazi meşruluğunu imparatorluk Dumasından, uzlaşmacılar ise Sovyetlerden alıyorlardı. Ama onlar sovyetlerin rolünü hiçe indirmek istiyorlardı. Bizse, Sovyetlerden geliyorduk, ama iktidarı da onlara teslim etmek istiyorduk. Uzlaşmacılar sovyetlerle olan tüm bağlarını henüz koparmak istemiyorlardı. Bu nedenle de sovyet yasallığıyla parlamentarizm arasında bir köprü kurmak için acele ediyorlardı. Demokratik Konferansla Ön Parlamento bu amaçla topladılar. Sovyetlerin Ön Parlamento'ya katılımı bir anlaşmayla onun eylemini onaylamak anlamına geliyordu. Uzlaşmacılar sovyet yasallığını yem olarak kullanıp, Devrimi avlamak ve onu burjuva parlamentarizmine sevk etmek istiyorlardı.

Ama sovyet yasallığını kullanmak bizim de işimize geliyordu. Demokratik Konferansın sonunda uzlaşmacılardan Sovyetlerin İkinci Kongresinin toplantıya çağırılması yolunda bir vaat kopardık. Bu Kongre onları bayağı sıkıştırıyordu: gerçekten de, sovyet yasallığından kopmadıkça, bu kongrenin toplanmasına karşı çıkamazlardı; bununla birlikte yapısı itibarıyla bu kongrenin onlar için pek de hayırlı olmayacağını da bal gibi farkındaydılar. Biz de bu nedenle, ikinci Kongre ülkenin geleceğini tayin edecekmiş gibi davrandık ve tüm propagandamızı bu kongreyi karşı devrimden gelecek saldırılara karşı savunmaya ve desteklemeye yönelttik. Uzlaşmacılar bizi Ön Parlamento konusunda sovyet yasallığı, ile avlamışlardı, bu kez de biz Sovyetlerin İkinci Kongresi vasıtasıyla, aynı sovyet yasallığı zemininde onları avlamak, iktidarın parti tarafından ele geçirilmesi sloganıyla silahlı ayaklanma hazırlamakla, Sovyetler Kongresini savunma gerekliliğine dayanarak ayaklanmayı hazırlamak ve gerçekleştirmek bambaşka iki şeydir.

Böylece iktidarın ele geçirilmesini Sovyetlerin İkinci Kongresine başlarken, Kongrenin kendisinin bu sorunu çözebileceği yönünde saf umutlar taşıyıyorduk. Sovyetçi biçimin putlaştırılması anlayışı bizim anlayışımızın çok dışında birşeydi. İktidarın ele geçirilmesi için siyasi, örgütsel, askeri teknikle ilgili tüm alanlarda gerekli çalışmayı aktif biçimde yürütüyorduk. Tüm bu çalışmalara, iktidar sorunu konusunda karar verecek olan yaklaşımdaki kongre sayesinde, yasal bir görüntü veriyorduk.

Aslında tüm hatlarda saldırı halindeyken, savunmadaymış izlenimi veriyorduk. Aksine, Geçici Hükümet ise, eğer kendini ciddi biçimde savunmaya niyetlense, sovyetler kongresinin toplanmasını yasaklamak zorundaydı, o zaman da karşı tarafa silahlı ayaklanmayı başlatma bahanesi verilmiş olacaktı ki, bu da son derece de elverişli bir bahane olurdu. Böylece Geçici Hükümeti siyasi olarak güç durumda bırakmakla yetinmeyip, aynı zamanda onu iyice uyutmuş da olduk.

Hükümet üyeleri ciddi ciddi bizim sovyet parlamentarizmi yolunda olduğumuzu sanıyorlardı. Petrograd ve Moskova sovyetlerinin kararlarına benzer, iktidar meselesi üzerine yani kararlar alınacağı bir kongre olacağını, daha sonra da hükümetin, Önparlamento ve gelecek Kurucu Meclise dayanarak bizi kazıklayıp gülünç duruma düşürebileceğini sanıyorlardı. En akli başında küçük burjuvaların düşünce tarzı buydu. Kerensky'nin tanıklığı, bize bunun açık bir kanıtını vermektedir.

Kerensky hatıralarında, 24 Ekim'i 25 Ekim'e bağlayan gecede dipten gelişmekte olan ayaklanma üzerine Dan ve diğerleriyle aralarında geçen fırtınalı tartışmaları anlatır:

"Dan önce bana, benden daha iyi istihbaratlarının olduğunu söyledi" der. Kerensky, "gerici genel kurmayından gelen raporların etkisiyle olayları abartıyormuşum. Daha sonra 'hükümetin onuruna dokunacak nitelikte' olsa da, sovyetlerin çoğunluğunun alacağı kararın, kitlelerin haleti ruhiyesini olumlu yönde değiştirmeye katkıda bulunacağına, etkilerini şimdiden göstermeye başladığına ve bolşevik propagandanın etkinliğinin 'hızla düşeceğine güvenmem gerektiğini söyledi."

"Ayrıca da, bolşeviklerin sovyetçi çoğunluğunun liderleri ile yaptıkları görüşmelerde 'sovyetlerin çoğunluğunun iradesine boyun eğmeye hazır olduklarını ve yarına kalmadan onların arzusu ve desteği dışında patlak veren ayaklanmayı bastırmak için gerekli tüm önlemleri almaya hazır olduklarını belirttiklerini naklediyordu. Dan'a göre bolşevikler, 'yarına kalmadan' (Hep yarın!) askeri genel kurmaylarını dağıtacak. Benim ayaklanmayı bastırmak için aldığım tüm önlemlerin, kitlelerin 'sabrını taşırdığını ve benim bu işlere burnumu sokmamın tek etkisinin sovyet çoğunluğu temsilcilerinin, ayaklanmanın temizlenmesi için bolşeviklerle tartışıp anlaşmasını engellemek olduğunu iddia ediyordu."

"Oysa Dan'ın bana bu değerli istihbaratları ilettiği sırada, kızıl muhafızların silahlı birlikleri hükümet binalarını sırayla işgal ediyorlardı. Dan ve arkadaşlarının Kışlık Sarayı terketmelerinden hemen sonra da, Geçici Hükümetin bir toplantısından dönmekte olan Diyanet İşleri Bakanı Kartaşev Millionnaia caddesinde tutuklanıyor ve Dan'ın bolşeviklerle yürüttüğü görüşmeleri sürdürmek için gittiği Smolny sarayına götürülüyordu, itiraf etmeliyim ki bolşevikler o sırada

büyük bir enerji ve ustalıklarla hareket ettiler. Ayaklanma bütün hızıyla devam ederken ve "kızıl birlikler" bütün şehirde hareket halindeyken, özel olarak bu işle görevlendirilmiş birkaç bolşevik lider, 'devrimci demokrasinin' temsilcilerini uyutup aldatmak için başarılı bir şekilde uğraşıyorlardı. Bu açık gözler sabahlara kadar, sözde ayaklanmanın bastırılması ve barışılması için bir esas teşkil edecek formüller üzerinde kılı kırk yarararak tartıştılar. Bu 'müzakere' yöntemiyle bolşevikler kendileri için son derece kıymetli bir vakit çalmış oldular. S-R'lerin ve Menşeviklerin savaşkan güçleri zamanında harekete geçirilemedi. Kanıtlanması gereken de buydu!" (A. Kerensky, Deloin)

Doğru, işte kanıtlanması gereken buydu. Görüldüğü gibi uzlaşmacılar sovyet yasallığı tuzağına tamamen düşmüşlerdi. Menşevikleri ve S-R'leri, ayaklanmanın bastırılması konusunda aldatmakla bazı bolşeviklerin özel olarak görevlendirildiklerine ilişkin Kerensky'nin tahminleri ise tamamen yanlıştır. Aslında müzakerelere katılanlar, bolşeviklerin, gerçekten de ayaklanmanın bastırılmasının ve partilerin arasında bir anlaşma zemininde sosyalist bir hükümet kurulmasını arzulayan kanadıydı. Ama nesnel açıdan bakarsak, bu temsilciler, kendi yanlısamaları vasıtasıyla düşmanın yanlısamalarını da beslemek suretiyle ayaklanmaya belirli bir katkıda bulunmuş oldular. Ne var ki onların bu hizmette bulunabilmiş olmalarını sağlayan, onların ihtarlarına ve tavsiyelerine rağmen, Partinin bitmek tükenmek bilmeyen bir enerjiyle ayaklanmayı sürdürmesi ve tamamlaması olmuştur.

Bu geniş toparlayıcı manevranın başarıya ulaşması için bir dizi irili ufaklı olağanüstü koşulun biraraya gelmesi gerekmektedir. Her şeyden önce artık savaşmak istemeyen bir ordu gerekliydi. Devrim anında milyonlarca insandan oluşan, yenilmiş ve hoşnutsuz bir köylü ordusu olmasaydı, Devrimin tüm akışı, özellikle de ilk döneminde Şubat'tan Ekim'e kadar giden dönem de dahil tamamen değişirdi. Ekim'in muzaffer sonucunu önceden belirleyen Petrograd garnizonu deneyini başarıyla gerçekleştirmemizi sağlayan bu koşullardır. Sessiz sakin, neredeyse farkına varılmayan bir ayaklanmayla, Kornilovculara karşı sovyet yasallığını savunmayı birleştiren bu özel bileşimi genel geçer bir yasa haline getirmek söz konusu olamaz. Aksine, şunu kesinlikle iddia edebiliriz ki, bu deney hiçbir zaman ve hiçbir yerde bu şekliyle tekrarlanmayacaktır. Ancak yine de bunu dikkatle incelemekte yarar vardır. Hedef açık olarak konduğu zaman, durum net bir şekilde tespit edilip, mücadeleyi sonuna kadar götürme azmi olduğu sürece, kullanılabilir yöntem ve araçların çeşitliliğini sergileyen bu tür bir inceleme her devrimcinin ufkunu açacaktır.

Moskova'da ayaklanma çok daha uzun sürdü ve çok daha fazla can kaybına neden oldu. Bunu kısmen, Moskova garnizonunun Petrograd garnizonu gibi devrimci bir ön hazırlıktan (birliklerin cepheye yollanması) geçirilmemiş olmasıyla açıklayabiliriz.

Petrograd'ta ayaklanma, tekrar edelim, iki aşamada gerçekleştirildi: Ekim'in ilk iki haftası içinde, tümenlerin kendi duygularıyla tamamen çakışan Sovyet kararına uyararak, genel kurmayın emrine uymayı reddetmeleriyle ve 25 Ekim'de, Şubat hükümetini devirmek için ufak bir ek ayaklanma tek aşamalı oldu. Sonuca ulaşmasının bu kadar uzamasının başlıca nedeni de bu olsa gerek. Fakat bir neden daha vardı: 'Önderliğin kısmen tereddüt etmesi. Birçok kez askeri harekattan müzakereye geçildi ve tekrar silahlı mücadeleye dönüldü. Önderliğin tereddütleri -ki birlikler bu tereddütleri anında hissediler- siyasette genel olarak olumsuz bir rol oynarlar; ancak söz konusu olan ayaklanma oldu mu, bu tereddütler ölümcül bir tehlike haline gelir. Yönetici sınıf bu anda kendine olan güveni çoktan kaybetmiş olmakla birlikte henüz idari aygıtı elinde tutmaktadır. Devrimci sınıfın görevi bu devlet aygıtını eline geçirmektir, bunun için de kendi gücüne güvenir durumda olmalıdır. Parti, emekçileri ayaklanmaya yönelttiği andan itibaren bundan çıkacak tüm sonuçları düşünmek zorundadır. Oyunu kuralına göre oynamak gerek, savaş savaştır. Ve savaşta da tereddütlere ve vakit kayıplarına tahammül edilemez. Bocalamak, oyalanmak, birkaç saatliğine dahi olsa, yönetici sınıflara, kısmen, yeniden güven verir ve isyancıların kararlılığının bir kısmını alır götürür. Oysa bu güven, bu kararlılık, ayaklanmanın kaderini tayin eden güçler bileşkesini belirler.

Moskova'daki askeri eylemlerin adım adım gelişmesini, siyasi önderlikle arasındaki ilişkiyle birlikte bu açıdan değerlendirmek gerekir.

İç savaşın özel koşullar altında sürdürdüğü bir iki noktayı da belirtmenin (Örneğin işin ulusal ögelerin katılımı ile daha karmaşık hale geldiği anlar) büyük bir önemi olacaktır. Verilerin ayrıntılı bir incelemesine dayanan bu tür bir çalışma, iç savaş tüzüğü şeklinde kullanabileceğimiz kadar genel karakterde bazı yöntemler, kurallar, işlemler türetmemizi kolaylaştırabilecektir¹. Ancak ne olursa olsun taşrada iç savaşın akışı büyük ölçüde işin Petrograd'daki neticesi tarafından belirlenmekteydi. Moskova'da iş uzamış olsa da. Şubat devrimi eski devlet aygıtını büyük ölçüde yıpratmıştı. Bunun mirasçısı olan Geçici Hükümet onu yenileyip güçlendirmekten acizdi. Daha sonraları, Şubat'la Ekim arasında devlet aygıtını sadece bürokratik ataletin bir kalıntısı olarak işledi. Taşra Petrograd'ı izlemeye alışmıştı: Şubat'ta böyle davranmıştı, Ekim'de de aynı şeyi yaptı. Bizim bayak avantajımız, henüz oluşma fırsatını elde etmemiş bir rejimi devirmeye hazırlanıyor olmamızdı. Şubat'ın devlet aygıtının aşırı dengesizliği ve kendine güvenmemesi, devrimci kitlelerin ve Partinin kendisine olan güvenini ayakta tutarak işimizi büyük oranda kolaylaştırdı.

Almanya ve Avusturya'da 9 Kasım 1918'den sonra benzer bir durum ortaya çıktı. Ne var ki orada sosyal demokrasi devlet aygıtının çatlaklarını doldurarak cumhuriyetçi burjuva rejiminin kurulmasına katkıda bulundu. Ki bu rejim bir istikrar örneği olarak gösterilemezse de, yine de altı yıldır ayakta duruyor. Diğer kapitalist ülkelerde ise bu tür bir avantaj, yani burjuva devrimiyle proleter devrimin bu tür bir işlevi olmayacaktır. Onlar Şubat devrimlerini çoktan gerçekleştirdiler bile. Kuşkusuz İngiltere'de daha bir dizi feodal artık vardır ama İngiltere'de bağımsız bir burjuva devriminden söz etmek mümkün değildir. İktidarı ele alır almaz, İngiliz proletaryası bir solukta ülkeyi monarşiden, lordlardan vs. temizleyecektir. Batı'daki proleter devrimi tümüyle kurulmuş bir burjuva devletiyle karşı karşıyadır. Ama bu istikrarlı bir aygıtla uğraşacak demek de değildir. Çünkü proleter ayaklanmanın ihtimali bile kapitalist devletin ileri derecede parçalanma sürecinde olmasını gerektirir. Bizde Ekim devrimi Şubat'tan sona henüz oluşma fırsatını bulamamış devlet aygıtına karşı bir mücadele olduysa, diğer ülkelerde ayaklanma gittikçe parçalanmakta olan bir devlet aygıtıyla çatışacaktır.

Genel kural olarak, Komünist Enternasyonal'in IV. Kongresinde belirttiğimiz gibi, eski kapitalist ülkelerdeki burjuvazinin direncinin bizdekinden çok daha fazla olacağı varsayılabilir. Proletaryanın iktidarı ele geçirmesi çok daha zor olacaktır, buna karşın iktidarın fethi ona, bizdeki Ekim sonrası durumdan çok daha istikrarlı, çok daha sağlam bir konum kazandıracaktır. Bizde içsavaş gerçek anlamıyla ancak proletaryanın belli başlı sanayi merkezlerinde ve Şehirlerde iktidarı ele geçirmesinden sonra gelişmiş ye sovyet iktidarının varlığının ilk iki yılını doldurmuştur. Orta ve Batı Avrupa'da proletaryanın iktidarı ele geçirmede daha fazla güçlük çekmesi, buna karşın iktidarı ele geçirdikten sonra da bizden çok daha serbest kalması için bir çok neden vardır. Elbette tüm bunlar şartlı mütalaalardır. Olayların akibeti büyük ölçüde devrimin çeşitli Avrupa Ülkelerinde hangi sırayla gerçekleşeceğine, böyle bir anda Sovyetler Birliğinin askeri müdahale olanaklarına, ekonomik ve askeri gücüne bağlı olacaktır. Ancak ne olursa olsun, iktidarın ele geçirilmesinin Avrupa ve Amerika'da, yönetici sınıfların bizdekinden çok daha ciddi, inatçı ve bilinçli bir direnişiyile karşılaşacağı kuvvetle muhtemel olduğu için, genel olarak silahlı ayaklanmayı ve içsavaşı bir sanat olarak değerlendirmek zorundayız.

---

¹ Troçki. İç Savaş Sorunları, Pravda. 6 Eylül 1924.

Proletarya Devriminde Sovyetler ve Parti

İşçi temsilcileri sovyetleri bizde 1905 ve 1917'de belirli bir mücadele anındaki doğal örgütlenme şekli olarak hareketin bağrından çıktılar. Ne var ki; sovyetleri bir tür "doktrin", "ilke" olarak kabullenen genç Avrupa partileri, sovyetleri devrimin özerk bir ögesi olarak algılayan fetişist bir anlayışa kapılma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Gerçekten de iktidar mücadelesi veren bir örgütlenme biçimi olarak sovyetlerin sağladığı olağanüstü avantajlar ne olursa olsun, ayaklanmanın başka türden bir örgütlenme zemininde (fabrika komitesi, sendika) gelişmesi de pek ala mümkündür ve sovyetler de iktidar organı olarak ayaklanma anında, hatta zaferden bile sonra ortaya çıkabilir.

Bu bağlamdan Lenin'in Temmuz günlerinden sonra soyyet fetişizmine karşı yürüttüğü mücadele çok öğreticidir.S-R ve Menşevik sovyetleri Temmuz (1917)'da askerleri açıkça cephede taaruza iten ve Bolşevikleri ezen yapılar haline gelmişti, işçi örgütlenmesi olarak fabrika komitelerine yöneliyordu.Eğer Kornilov ayaklanması olmasaydı hareket büyük ihtimalle bu yolu izleyecekti. Kornilov ayaklanması uzlaşmacı sovyetleri nefsi müdafaya itti ve kitlelerin bağlarını, sol kanat - yani Bolşevikler-sayesinde sıklaştırarak Bolşeviklerin onlara yeniden devrimci bir öz katmasına olanak verdi.

Son Alman deneyinin de gösterdiği gibi bu meselenin uluslararası boyutta çok büyük bir önemi vardır.bu ülkede sovyetler birçok kez gerek ayaklanma organı olarak, gerekse de iktidarsız iktidar organları olarak birçok kereler inşaa edildiler. Bunun sonucu olarak da 1923'de proleter ve yarı proleter kilelerin hareketi, fabrika komiteleri etrafında toplanmaya başladı -ki bu komieler özünde, bizde iktidarın doğrudan fethi için mücadele döneminden önce sovyetlerin görmekte olduğu işlevi görmekteydiler. Ne var ki Ağustos'ta ve Eylül'de bazı yoldaşlar Almanya'da derhal sovyetlerin yaratılmasına girişilmesini önerdiler.

Uzun ve ateşli tartışmalardan sonra bu öneri -haklı olarak- reddedildi.Fabrika komiteleri fiilen devrimci kitlelerin birleştiği merkezler haline gelmiş olduklarına göre, bu hazırlık döneminde sovyetler ancak bu komitelere paralel bir rol oynayabilir ve dolayısıyla içeriksiz bir şekil olmaktan öteye gidemezlerdi. Dikkatleri ayaklanmanın maddi görevlerinden (ordu, polis, birlikler, demir yolları vs.)özerk bir örgütlenme şekline kaydırmaktan başka bir işe yarayamazlardı.Ayrıca ayaklanmadan önce Sovyetlerin açıkça kurulması, arkası gelmeyecek bir savaş ilanı olurdu. Etrafında hatırı sayılır kitleler toplandığı için fabrika komitelerine katlanmak zorunda olan hükümet, iktidarı ele geçirmeye çalışan resmi bir organ olarak kurulan sovyetlere ilk ağızda saldıracaktı. O zaman da sovyetleri tamamen örgütsel girişimler olarak savunmak için komünistlerin ortaya çıkması gerekecekti. Böylece de kesin mücadele herhangi bir maddi konumu savunmak veya elde etmek için değil, kitle hareketinin gelişiminin kaçınılmaz olarak ayaklanmayı gündeme getirdiği bizim seçtiğimiz bir anda değil, düşmanın seçtiği bir anda, bir örgütlenme şekli yüzünden, sovyetlerin yüzünden başlayacaktı.Oysa açıktır ki ayaaklanmanın tüm hazırlık çalışması tamamen fabrika komitelerinin örgütlenme şekline tabi kılınabilirdi. Çünkü bu komiteler gittikçe büyüyen, güçlenen birer kitle örgütü olma fırsatını elde etmişleridi bile ve ayaklanmanın tarihini saptama açısından partiye istediği gibi çalışma olanağını veriyorlardı. Elbette belirli bir aşamada sovyetler ortaya çıkacaktı. Fakat mücadelenin en sıcak anında, doğrudan ayaklanma organları olarak ortaya çıkmaları ihtimali zayıftı. Çünkü en kritik anda devrimci önderlikte bir ikilik yaratma durumu söz konusu olurdu. Bir ingiliz atasözü dereyi geçerken at değiştirilmez der.En önemli kentlerde zaferin elde edilmesinden sonra ülkenin her tarafında sovyetlerin kurulmaya başlaması da mümkündü. Her halü karda muzaffer ayaklanma kaçınılmaz olarak iktidar organları olarak sovyetlerin doğmasına neden olacaktı.

Şunu da unutmamak gerekir ki, bizde sovyeler devrimin daha henüz "demokratik"aşamasında ortaya çıkmışlardı ve o zaman bir tür yasallaşmışlardı. Ve biz de, biraz tereddüt etikten sonra onları

kullanmıştık. Batı'da ki proleter devrimlerinde aynı şeyler olmayacak. Orada çoğu zaman sovyetler komünistlerin çağrısı üzerine kurulup daha sonra proleter ayaklanmanın doğrudan organları olacaklardır. Proletarya henüz iktidarı ele geçirmemişken burjuva devlet aygıtının , sovyetlerin açıkça ayaklanmayı hazırlama organları olarak kurulmasını sağlayacak bir düzeyde parçalanabileceğini de ihtimal dışı bırakmıyoruz. Ama bunun genel kural haline gelmesi çok güçtür. Çoğu zaman sovyetleri ancak son dakikada, ayaklanmaya hazır kitlelerin doğrudan organları olarak kurabileceğiz. Son olarak sovyetlerin ayaklanmasının kritik anından sonra ve hatta zaferinden sonra, yeni iktidarın organı olarak kurulmaları ihtimali de vardır. Örgüt feişizmine düşmemek ve sovyetleri mücadelenin esnek , hayati şekli olmaktan çıkarıp, hareketin düzenli gelişimini bozacak şekilde ona dışardan katılmış bir örgütlenme "ilkesi" haline dönüştürmemek için tüm bu ihtimalleri sürekli akılda tutmak gerek.

Son zamanlarda basınıımızda İngiltere'ye proleter devrimin hangi kapıdan gireceğini söyleyecek durumda olmadığımız ilan edildi. Komünist Partisi kanalıyla mı , yoksa sendikalar kanalıyla mı, bilinmez. Sorunu tarihi bir boyuta ulaştırmayı amaçlayan bu şekliyle koymak tamamen hatalı ve son derece tehlikelidir; çünkü son yılların en önemli dersini gizlemektedir. Eğer savaşın sonunda muzaffer bir devrim olmadıysa bunun sebebi partinin yokluğudur. Bu yargı tüm avrupa için geçerlidir. Çeşitli ülkelerde devrimci hareketin gelişimin adım adım izleyerek bunun doğruluğunu denetleyebiliriz. Açıktır ki, kitleler Parti tarafından gerektiği gibi yönlendirilseydi, 1918 ve 1919'da Almanya'da devrim zafere ulaşabilirdi. Finlandiya örneği, 1917'de bize, devrimci Rusya'nın doğrudan askeri yardımı kanadını altında doğrudan devrimci hareketin olağanüstü olumlu koşullarda gelişmekte olduğunu gösteriyor. Ama Finlandiya partisinin çoğunluğu sosyal-demokrattı ve devrimi yenilgiye sürükledi. Macar örneğinde de bu ders en az aynı açıklıkla karşımızdadır. Bu ülkede sol sosyalist demokratlarla ittifak halindeki komünistler iktidarı kendi elleriyle verdi. Savaşsız ve zafersiz bir başarı elde etmiş olan Macar Devrimi için başında mücadeleci bir önderlikten yoksun kalmış oldu. Komünist Partisi, gerçekten komünist bir parti olmadığını kanıtlayarak sosyal-demokrat partiyle bütünleşti ve ardından da, Macar proleterliğinin doğuşkenliğine rağmen, bu kadar kolay elde ettiği koruyamasını beceremedi. Proleter Devrimi, Parti olmaksızın partiye karşı veya partinin yerini tutacak bir örgüt olmadıkça zafere ulaşamaz. Son 10 yılın en önemli dersi işte budur. İngiliz sendikaları gerçekten de proleter devrimin önemli bir kaldıraç haline gelebilirler, örneğin bazı koşullar altında ve belirli bir süre boyunca işçi sovyelerinin yerine bile geçebilirler. Ancak Komünist Partinin desteği olmaksızın -hele hele ona karşı - bunu gerçekleştiremezler. Bu işlevi görmeleri ancak sendika içinde komünist etkinliğinin artmasıyla mümkündür. Proleter devriminde partinin işlevi ve önemini belirten bu dersin faturasını o kadar pahalıya ödedik ki, artık onun tek bir satırını bile unutmamız mümkün değildir.

Burjuva devrimlerinde bilincin, hazırlığın ve yönetimin işlevi, proletaryanın devrimlerindeki işlevlerinden çok daha azdır. Burjuva devrimlerinin motor gücü de kitlelerdi, ancak şimdikinden çok daha az örgütlü kitleler. Önderlik, her türlü maddi zenginliğe, eğitime ve örgütlenmeye (üniversiteler, belediyeler, basın vs.) sahip olan burjuvazinin çeşitli fraksiyonlarının elindeydi. Bürokratik monarşi kendini kaba deneylerle, rastgele savunuyordu. Burjuvazi, halk kitlelerinin hareketini kullanarak tüm sosyal ağırlığını teraziye atıp iktidarı ele geçirebileceği en elverişli anı seçiyordu. Oysa proleter devriminde, proletarya hem başlıca savaşkan güçtür hem de öncüsünün kimliğinde devrimin önder gücüdür. Burjuva devriminde burjuvazinin gücünün, eğitiminin, belediyelerinin, üniversitelerinin gördüğü işlevi proleter devriminde görececek olan tek nesne proletaryanın partisidir. Düşmanın sınıf bilinci büyük ölçüde arttığı için partinin işlevi de o oranda artmıştır. Asırlarca süren egemenliği boyunca burjuvazi eski bürokratik monarşininkinden kıyas kabul etmeyecek derecede üstün bir siyasi okul yaratmıştır. Parlamentarizm proletarya için bir ölçüde devrimci bir strateji okulu olmuştur. Bunu kanıtlamak için bugün özel mülkiyetin en büyük

bekçisi haline gelen sosyal-demokrasiyi eğittiğini belirtmek yeter. İlk deneylerin de kanıtlağığı gibi, Avrupa'da sosyal devrim çağı sadece amansız mücadeleler çağı değil aynı zamanda da hesaplı kitaplı mücadeleler, 1917'de bizde olandan çok daha fazla planlı ve hesaplı mücadeleler çağı olacaktır.

İşte bu nedenledir ki, içsavaş meselesini ve özellikle ayaklanma sorununun şimdiye kadar yapıldığının çok dışında bir şekilde ele almamız gerekir. Lenin'in yaptığı gibi Marx'ın şu sözlerini tekrarlayalım : "Ayaklanma bir sanattır." Ne var ki son yıllarda biriktirdiğimiz yaygın deneylere dayanarak iç savaş sanatının belli başlı öğelerini incelemesek bu düşünce içi boş bir deyim olarak kalır. Şunu açıkça belirmemeiz gerek; silahlı ayaklanma meselelerine karşı kayıtsızlığımız, sosyal demokrat geleneğın içimizde hala koruduğu hatırı sayılır gücün bir göstergesidir. İç savaş meselelerine, herşeyin gerekli anda kendi kendine hallolacağı umuduyla, yüzeysel bir şekilde yaklaşan bir parti kaçınılmaz olarak yenilgiye koşmaktadır.1917'den bu yana proleter savaşçıların deneylerini kollektif bir biçimde incelemek ve özümsemek gerek.

Burada değindiğimiz 1917'deki parti içi gruplaşmalar tarihi, iç savaş deneyinin önemli bir bölümünü teşkil etmektedir ve Komünist Entenasyonel'in izleyeceği politikalar açısından doğrudan bir öneme sahiptir.Daha önce de söylemiştik şimdi de tekrar ediyoruz; görüş ayrılıklarımızın incelenmesi hiçbir şekilde o zamanlar hatalı bir politika izlemiş olan yoldaşlara karşı bir saldırı olarak görülmez ve görülmemelidir. Ama şu da var ki, sırf partinin tüm üyeleri o zamanlar proleterya devrimine ayak uyduramadılar diye parti tarihinin bu en önemli bölümünü bir kalemde silip atmakta kesinlikle kabul edilemez. Onu doğru değerlendirebilmek ve herşeyi yerli yerine koymak için parti tüm geçmişini, bilmek hakkına ve görevine sahiptir. Devrimci bir partinin geleneği, sorunların üstünü örtmeden değil, eleştirel bir açıklıktan geçer.

Tarih partimize gerçekten çok değerli devrimci avantajlar sağlamıştır. Çarlığa karşı kahramanca mücadeleler gelneği; yeraltıyla minin koşullarına bağlı devrimci yöntemler, alışkanlıklar; tüm insanlığın devrimci deneyiminin teorik olarak geliştirilmesi; menşevizme karşı narodnikler'e karşı, uzlaşmacılığa karşı mücadele; 1905 derslerinin ışığında uluslararası işçi hareketinin sorunlarının incelenmesi; işte bütününde Partimize olağanüstü bir sağlamlık, üstün bir öngörü, eşsiz bir devrimci çap veren öğeler bunlardır.

Tüm bunlara rağmen, bu kadar iyi hazırlanmış bir partide, daha doğrusu yönetici kesiminde bile, nihai eylem anında, proleter devrimine şiddetle karşı çıkan ve devrimin en kritik anında -1917 Şubat'ından 1918 Şubat'ına- en temel sorunlarda sosyal- demokrat bir konuma geçen, bir grup eski tecrübeli Bolşevik oluşabimiştir. Partiyi ve devrimi, bu durumun olumsuz etkilerinden kurtarmak için Lenin'in parti içindeki olağanüstü etkinliği gerekti. Diğer ülkelerin komünist partilerinin bizim okulumuzdan birşeyler öğrenmesini istiyorsak bunu unutmamalıyız. Yönetici kadronun seçimi sorunu tüm Batı Avrupa Partileri için büyük öneme sahiptir. almanya'da 1923 Ekim'inin iflası deneyinin kanıtlağıklarından biri de budur. Ancak bu seçim devrimci eylem ilkesine göre gerçekleştirilmelidir... Almanya'da parti yöneticilerinin değerini doğrudan müzcadeleler sırasında deneyecek yeterli fırsatımız oldu. Bu deneyler yoksa tüm diğer ölçütler yeterli güvenilirlik derecesine sahip değildir. Son yıllarda Fransa'da sınırlı bir şekilde bile, bu kadar devrimci çalkalanma olmadı. Yine de, Parti Yönetim Komitesi ve sendika yöneticilerinin acil ve önemli sorunlara (örneğin 11 Ocak 1924 kanlı mitingi) tepki göstermeleri gerektiğinde bazı içsavaş patlamaları oldu. Bu tür olayların incelenmesi Partinin yönetiminin, önderlerinin tutumlarını, çeşitli organlarının değerini ölçmek için paha biçilmez veriler sunmaktadır. Kişilerin seçiminde bu tür verileri dikkate almamak kaçınılmaz olarak yenilgiye sürüklenmektir, çünkü kararlı, açıkğöz ve cesur bir parti yönetimi olmaksızın proleter devriminin zaferi mümkün değildir.

Her parti, en devrimcisi bile, kendi örgütsel tutuculuğunu geliştirir : aksi halde gerekli istikrarı sağlayamaz.Ancak bu durumda mesele ölçüyü kaçırmamaktır. Devrimci bir partide gerekli

tutuculuk derecesi rutinden tamamen kurtulma, yönetim esnekliği ve eylemde atılganlıkla bütünleşmelidir. Yukarıda gördüğümüz gibi, Lenin, en devrimci partilerin bile, durumda ani bir değişiklik olduğunda bunu yeni görevler izlediğinde eski çizgilerini izlemeye devam ettikleri takdirde, devrimci gelişimin önünde bir engel haline geleceklerini veya gelme eğiliminde olacaklarını söylerdi. Parti tutuculuğu, tıpkı insiyetif gibi, en yoğun ifadelerini örgüt yönetiminde bulurlar. Oysa henüz en keskin dönemeci gerçekleştirme görevi Avrupa Komünist Partilerinin önünde duruyor : Hazırlık çalışmasından iktidarı ele geçirmeye geçiş. Bu dönemeç en çok sorumluluk yükleyen, en çok vasıf isteyen ve en tehlikeli dönemeçtir. Ve partinin başına gelebilecek en büyük felake bu anı kaçırmaktır.

Kendi deneylerimizin ışığı altında Avrupa'da ve özellikle Almanya'da son yıllardaki mücadelelerin deneyimi bize şunu gösteriyor: ileriye doğru en büyük hamleyi yapması gerektiğinde partiyi geriye doğru çekmeye yatkın iki tür önder vardır. Bir kısmı öncelikle güçlükleri ve engelleri görmeye yatkın ve her durumu, daima bilinçli olmasa da eylemden sakınma niyetiyle değerlendirme eğiliminde olanlardır. Bunlarda Marxsızım, devrimci eylemin olanaksızlığını teşvik emeye yarayan bir yöntem haline gelmiştir. Rus Menşevikleri bu tür önderliğin en belirgin örneklerini temsil etmektedir. Fakat bu tip sadece menşevizme özgü değildir ve en devrimci partide de, en üst düzeyde görevli militanlarda bile ortaya çıkabilir. Diğer katagorinin temsilcileri ise yüzeysel ajitatörlerdir. Kafalarını çarpmadıkça hiçbir engel görmezler. Gerçek güçlükleri kelimelerle oynayarak atlamaları, her meseledeki aşırı iyimserlikleri, karar anı geldiğinde kaçınılmaz olarak kötümserliğe ve karamsarlığa dönüşür. İlk kategori için, çapsız, ufak hesaplar peşindeki devrimci için, iktidarın ele geçirilmesi önündeki güçlükler, yolunun üzerinde görmeye alıştığı güçlüklerin önüne yığılması ve çoğalmasından ibarettir. İkinci tip, yüzeysel iyimser içinse, devrimci eylemin güçlükleri hep aniden karşısına çıkıverirler. Hazırlık döneminde bu iki tip insanın tavırları bambaşkadır: biri devrimci açıdan kendisine güvenimesi mümkün olmayan bir kuşkucu olarak ortaya çıkar, diğeri ise, buna karşın, ateşli bir devrimci izlenimi verebilir. Ama karar anında her ikiside el ele verip ayaklanmaya karşı çıkarlar. Oysa tüm hazırlık çalışmalarının tek değeri Partiyi ve özellikle yönetici organlarını ayaklanma anına karar verip onun yönlendirilme yeteneğine kavuşturulmasında yatar. Kendi Ekim devrimleri sırasında çuvaldamalarını engellemek üzere onları eğitmek ve içlerinden bir yönetici kadro seçmek.

Bu Kitapla İlgili Olarak

"Demokratik" devrimin ilk aşaması, şubat devriminden, Menşevik ve Narodnik'lerin de katıldığı bir koalisyon hükümetinin 6 Mayıs'ta oluşturulmasıyla taçlanan Nisan krizine kadar devam eden dönemdir. Bu kitabın yazarı bu ilk aşamanın olaylarına katılmamıştır, çünkü Petrograd'a ancak 5 Mayıs'ta, koalisyon hükümetinin oluşmasından bir gün önce gelebilmiştir. Devrimin ilk aşaması ve olasılıkları Amerika'da yazmış olduğum makalelerde açığa çıkarılmaktadır. Bu makaleler sanırım öz itibarıyla, Uzaktan Mektuplar'ında Lenin'in sunduğu devrim analiziyle çakışmaktadır.

Petrograd'a geldiğim ilk günden itibaren bolşeviklerin merkez komitesiyle tam bir uyum içinde çalıştım. Lenin'in proletaryanın iktidarı fethetme teorisini tümüyle desteklediğimi belirtmeye gerek yok. Köylülük meselesinde ise "proletaryanın ve köylülüğün demokratik diktatörlüğü" formülüne sarılan bolşeviklerin sağ kanadına karşı mücadelesinin ilk aşamasını bitirmekte olan Lenin'le ufak bir anlaşmazlığım dahi yoktu. Partiye resmen üye olmamdan önce de, Parti adına yayımlanan birdizi karar ve belgenin hazırlanmasına katılmıştım. Partiye girişimi üç ay geciktiren tek şey Bolşeviklerle mejrayontsi örgütünün en iyi elemanları ve genel olarak devrimci Enternasyonalistlerin birleşmesini hızlandırmak oldu.

Bu kitabın yazılması, o zamanlar birleşme için yazdığım makalelerin birinde kullandığım bir cümleye dikkatimi çekti. Bu cümlede örgütsel meselelerde bolşeviklerin "dar grupçu anlayışından" söz ediyordum. Tabii Sorine gibi derin düşünürler derhal bu cümleyi doğrudan doğruya tüzüğün birinci maddesi üzerindeki geçmiş görüş ayrılıklarına bağlayacaklardır. Bu mesele üzerine, hele sözde ve eylemde, örgütsel meseledeki büyük halarımı kabullendiğim bir anda tartışma açmanın greğini hissetmiyorum. Mamafih, bu kadar "uyanık" olmayan normal bir okuyucuyu yukarıda sözü edilen cümlenin çok daha basit ve doğrudan bir açıklamasını günün somut koşullarında bulabilirler. Mejraontsi örgütünün işçileri Petograd Komitesinin örgütsel politikasına karşı hala derin bir kuşku besliyorlardı. Buna karşılık olarak o zaman makalemde şunu yazmıştım: " Geçici mirası olan 'dar grupçu zihniyet' hala devam ediyor ama bunun azalması için mejrayontsi'ler ayrı, kopuk bir grup olarak yaşamaktan vazgeçmelidirler."

Sovyetlerin birinci kongresinde getirdiğim salt polemik "öneri" bir düzine Piechekhanov'dan oluşan bir hükümet kurma meselesi, -sanırım Sukhanov tarafından- Piechekhanov'a duyduğum özel bir sempatiye bağlandı ve aynı zamanda bunun Lenin'in taktiğinden farklı bir taktik olduğu şeklinde yorumlandı. Bu tabii tamamen saçma bir yorum. Partimiz, Menşeviklerin ve S-R'lerin yönetimlerindeki sovyetlerin iktidarı almasını talep ettiğinde, bu suretle Piechekhanov gibi insanlardan oluşmuş bir hükümet "talep ediyordu". Son tahlilde Piechekhanov, Çernov veya Dan arasında hiçbir temel farklılık yoktur. Tümü de iktidarın burjuvaziden proletaryaya naklini kolaylaştırma işlevi görebilirdi. Piechekhanov belki istatistiği daha iyi biliyordu ve Tseretelli veya Çernov'dan biraz daha pratik bir adam izlenimini veriyordu. Bir düzine Piechekhanov'dan oluşmuş hükümet, koalisyon yerine küçük-burjuva demokrasisinin olağan temsilcilerinden oluşmuş bir hükümet olacaktı. Partimiz tarafından yönlendirilen Petersburg'lu kitleler " Kahrolsun 10 kapitalist bakan " sloganını haykırdıklarında bu surette Menşeviklerin ve S-R'lerin bunların yerine geçmesini talep etmiş oluyorlardı. " Burjuva demokrat bayları kadetleri kovun, buna karşılık bizde size, zamanı geldiğinde mümkün olan en 'yumuşak' şekilde sizleri görevlerinizden alacağımıza söz veriyoruz. Bu zaman da zaten yakındır". Burada ayrı politik çizgi aramak abestir, benim çigim Lenin'in defalarca belirttiği çizgiydi...

Kislovodsk

15 Eylül 1924